

Quadragesimale Ambrosianvm Dvplex, In Dvos Tomos Divisum

In Hoc Opere Per Singulos Quadragesimæ dies habetur bina Concio cum Morali, iuxta Euangelia, quæ in Ecclesia Mediolanensi leguntur. Cvm Indicibus, Sacræ Scripturæ, Et Rerum notabilium, cum Summa Concionum & Thematum Euangeliorum. Accomodantvr Hæe Conciones Ad Vsvm Romanum pro Quadragesima & ...

Tomvs Primvs, Continens Conciones A Dominica Prima, Quæ Dicitvr In Capite, vsque ad quartam exclusiue, quæ dicitur de Caeco

Bellintani, Mattia

Coloniae Agrippinae, 1626

Fer. IV. Ecce ascendimus Ierosolyma[m]. vsq[ue]. & non intelligebant quæ dicebantur, Luc. 18. 31.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55873](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55873)

16. Tantam transmutationem nos voluit Dominus considerare, dicens: *Nonne ego vos duodecim elegi, & vnus ex vobis diabolus est?* Transeat, quod Lucifer diabolus sit, nō erat electus a Deo. Transeat, quod qui lucem veritatis non aspexit, diabolus sit, non erat inter vocatos ad cōnā. Transeat, quod de turba sint aliqui murmurantes, non iis dicitur, quod sint diaboli; neque discipulis contumelia ista irrogatur: sed qui cum paucis electus est; qui ad apicem tantæ dignitatis euectus est; qui ad principatum super omnem terram erectus est, & constitutus iudex super duodecim Tribus Israël; quod hic tantus, qui singularem sublimemque electionem a Deo est consecutus, quod is (inquam) diabolus sit, diabolus ab eo, qui elegit illum, dicatur: quis dignè, quis sufficienter valet admirari? Quid dico? Transeat, quod vnus ex his diabolus sit; sed quod multi Christiani, multi baptizati in sanguine Christi, multi saginati corpore Christi, multi potati spiritu Christi, ad tantum baratrum descendunt, ad tantam dentur precipites vilitatē, indignitatem, ignominiam, non est quod admiremur; solum est maxime quod doleamus, quod ploremus, plangamusque, quod eleuata voce clamitemus. *Heu, heu, heu* Nunquid vauē, o Creator omnium, constituisi filios hominum? *heu, heu.* Vbi sunt misericordia tua antiqua Domine? vbi consueta misericordia; vbi multitudo miserationum tuarum? *Heu* quis tutus, vbi ex duodecim electis a sapientia Dei, vnus diabolus est? Vanite prociadamus ante Deum, ploremus coram Domino, postulantes misericordiam eius. Amen.

FERIA IV. DOMINICÆ DE LAZARO;

CONCIO PRIMĀ.

Ecce ascēdimus Ierosolymam. vsque. & non intelligebant quæ dicebantur.

Luc. 18. 31.

ARGVMENTVM.

Considerantur qui sint illi qui Christum tradiderint, & quibus sit traditus. Beneficis maximis affecti fuerūt proditores. Ponderatur qualitas Christi prodi, qualitas prodentium, & traditionis effectus.

TANTVM bonum est pax, vt dicat sapientissimus Salomon: *Melius est vocari ad olera cum charitate, quàm ad vitulum saginatum cum odio:* videlicet vt vitā pauperem potius geramus, quàm multa bona habeamus; si paupertas sit cum charitate, abundantia verò cum odio. Nam ibi felicius viuunt, vbi mutuo se diligunt homines, quàm vbi in multitudine diuitiarū suarū, homines sunt inopes charitate fraternā. Præualet. n. dilectio bonis omnib⁹, quæ ab hoc mundo suppeditantur, & apta est præ cunctis illis hominem etiam superbeatificare. Christus ergo Dominus, qui venit in hunc mundum ad toleranda mala nostra, suaq; nobis bona cōferenda, bono isto dignatus est priuari, vt illud nobis abundantius communicaret. Inuisus. n. fuit hominibus, cum his, qui oderāt pacē, erat pacificus, dum prudenter sancteq; loqueretur illis, gratis illū impugnabant, nec poterant illi quicq; pacifice loqui. Quinimò & Crucē supra dorsum eius fabricauerunt peccatores, & itā prolongauerunt iniquitatem suā, vt non deficerent illum vrgere, donec deficeret ipse vitam agere super terram. Nec potuit vnquam inuenire quietē conuenientibus omnibus aduersus illum: nam & alieni mentiti sunt illi; & eum non receperunt, vt quasi Iacob, dum fugit furentē Laban, occurrit odienti Esau: Quod vt certum nobis esset ad cognoscendam illius ergā nos charitatem, & ad cōsequendam a nobis illius humilitatem, Deus voluit in diuinis suis litteris id nobis esse testatū. Et hoc est quod ipse Dominus hodiē suis discipulis protestatur, dicens: *Ecce*

1. *Prov. 15. 17.*

Psal. 119. 6.
Psal. 128. 3.

Psal. 17. 46.
Gen. 31. 17.
Gen. 33. 1.

Eccē ascendimus Ierofolymam, & consummabuntur omnia, quae scripta sunt per Prophetas de filio hominis. Tradetur enim gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur, & postquam flagellauerint, occident eum. Vbi ex odio contra illum, & traditione illius facta, apparet summam suarū passionum sibi contigisse. Traditus enim gentibus, illulus est, flagellatus, conspuus, crucifixus. Hanc ergo ipsius traditionem, deuotē, amanterque consideremus. Ideo enim scripta est per Prophetas: & per ipsum Dominum suis discipulis prænuntiata, & per Euangelium nobis vniuersoq; Orbi pronuntiata.

Diuisio. 2. Vbi duo genera hominum consideramus, quae simul conuenerunt aduersus Christū Dominum, nempe qui tradiderūt, & quibus traditus est. De his, qui tradiderūt scribit alius Euangelista. Tradetur principibus sacerdotum, & condemnabunt eum morte, & tradent eum gentibus. Principes ergo Sacerdotum, & Scribae tradiderunt illum gentibus. Nam hi vinctum adduxerunt eum, & tradiderunt eum Pontio Pilato Praefidi. Etenim confestim manē concilium facientes summi Sacerdotes cum senioribus, & Scribis, & vniuerso concilio, vincientes Iesum duxerunt, & tradiderunt Pilato.

Matth. 20. 18. Tradetur principibus sacerdotum, & condemnabunt eum morte, & tradent eum gentibus. Principes ergo Sacerdotum, & Scribae tradiderunt illum gentibus. Nam hi vinctum adduxerunt eum, & tradiderunt eum Pontio Pilato Praefidi. Etenim confestim manē concilium facientes summi Sacerdotes cum senioribus, & Scribis, & vniuerso concilio, vincientes Iesum duxerunt, & tradiderunt Pilato.

Mat. 28. 1. Pilato Praefidi. Etenim confestim manē concilium facientes summi Sacerdotes cum senioribus, & Scribis, & vniuerso concilio, vincientes Iesum duxerunt, & tradiderunt Pilato.

Marc. 15. 1. Pilato Praefidi. Etenim confestim manē concilium facientes summi Sacerdotes cum senioribus, & Scribis, & vniuerso concilio, vincientes Iesum duxerunt, & tradiderunt Pilato.

3. De his considerata illa sunt: quae Christum Dominum nostrum maximē afflixerunt. Quorum primum sit: quod erant populus Dei; electus a Deo, merito Patriarcharum, quorum erat semen, quem excelso fecit cunctis gentibus & plurimis affecit beneficiis: vt habetur in libro Sapientiae, in quo recitantur, quae pro illo fecit in Aegypto, & posteaquam etiā transtulit illos de Aegypto. Quibus rationibus Moyses frequens monet, vt Deo seruiant, neq; ab illo recedant. Ab electione quidem sic rationem sumit. *En Domini Dei caelum, & caelum caeli terra, & omnia, quae in ea sunt, Et tamen Patribus tuis conglutinatū est Dominus, & amauit eos, elegitq; semen eorum post eos, id est vos de cunctis gentibus. Circumcidite igitur praeputium cordis vestri, & ceruicem vestram ne induretis.* Idem facit recensens alia illis exhibita beneficia, Quod ergo a suis filiis offensus sit, qui sunt populus eius, maxima iniuria est. Vnde per Haim sic dolet, vt inuocet caelum & terram ad audiendam tantam offensionem acceptam a populo suo, quem adeo dilexit & honorauit. *Audite caeli, & auribus percipe terra, quoniam Dominus locutus est; Filios enutriui, & exalauit, ipsi autem spreuerunt me.* Et iumentorum, quae natura ducuntur, exemplum proponens subdit; *Cognouit bos possessorem suum, & asinus praesepe Domini sui: Israel autem me cognouit, & populus meus non intellexit. Vt genti peccatrici populo graui iniquitate, semini nequam, filii scelerati. De reliquerunt Dominum, blasphemauerunt sanctū Israel, alienati sunt retrorsum.* Quae peccata quamuis in saeculis superioribus pessimē perpetrauerint, nouissimē tamen in Deum suum hominem factum impiissimē, & crudelissimē operati sunt. Quam grauissimam offensionem poterat Deus non factus homo cognoscere, detestari, & castigare, sed in se sentire non poterat, vt inde verē tangeretur dolore cordis intrinsecus.

At factus homo, & summam accepit iniuriam, & verē de illa doluit, & multitia affectus est. Vbi hoc notandum est, quod quaedam de Deo dicta sunt metaphorice ante illius Incarnationē; sed veluti in figura eorum, quae verē de ipso Incarnato dicuntur: Exempla habemus in Malachi. *Ad vos, o Sacerdotes qui despicitis nomen meum, & dixistis: In quo despicimus nomen tuum? offeris super Altare meum panem pollucum: & dicitis: In quo pollucimus te? Praeterea: Laborare fecistis Dominum in sermonibus vestris, & dixistis: In quo eum fecimus laborare? In eo quod dicitis: Omnī qui facit malum, bonus est in conspectu Domini. Rursus: Si affiget homo Deū, quia vos configitis me? & dicitis: In quo configitis me? In decimis, & primitiis. Et in penuria vos maledicti estis, & me vos configitis gens tota. Sic alibi dicitur: Et doluit super misericordiam eorum. Et: saetus dolore cordis intrinsecus. Hoc loquendi modo innuere voluit, quod quantum in ipsis erat, hoc agebatur aduersus Domi-*

Sap. 10. 6.

Sap. 16. 11.

Sap. 16. 11.

Deut. 10. 14.

Deut. 10. 14.

Deut. 10. 14.

Deut. 10. 14.

Deut. 10. 14.

Deut. 10. 14.

Deut. 10. 14.

Deut. 10. 14.

Dominum: quæ aduersus Christum eius postmodum peregerunt, qui vere laborauit, despectus, & pollutus fuit, & confixus in Cruce, & ideò crucifixus. Ità ergò doluit verè & in corpore & in anima, in quibus verè passibilis erat. Vox ergò illa dolentis: *Va genti peccatrici*, dolorem notat, quæ verè sentit Christus, cum se à populo suo videret spreto, & malè tractatū; vt qui illi deberet esse subsidio, esset supplicio. Et tantis donis auctus populus, benefactorè & contemneret & malè haberet.

5. Secundum, quod præcedenti coniungitur, est hoc, quod cum Iuda coniuncti sunt, qui fuit dux eorum, qui comprehenderunt Iesum; Iudas enim tradidit illum Principibus Sacerdotum, & Scribis, & Senioribus, dum obrulit se traditorè, traditurum illis Dominū Iesum, vbi gauisi sunt, & pacti sunt pecuniā illi dare, & dum accepta cohorte, & ministris Pontificū & Seniorum, fecit illum comprehendere, & in manus Pontificum dedit. Vbi apparet illorū coniuratio; tū in eo quod conuenerunt cum Iuda, pactum facientes cum illo; tū quod ad illum faciendum dederunt ei ministros suos; tū tandem, quia sic captus

13. Dominus & vincens ductus est ad Annā, & ad Caiphā summos Sacerdotes. Hanc coniunctionem notauit Petrus in concione, dum de Iuda loquens duos cōiunctim citat Psalmos; in quorum altero de Iuda sermo est, in altero de Iudæis, quasi vterque idem spectet: ait enim. *Scriptum est enim in libro Psalmorum: Fiat commoratio eorum deserta, & non sit qui inhabitet in ea: & Episcopatum eius accipiat aliter* Dicens: *fiat commoratio eorum*; apertè loquitur de Iudæis: dum verò dicit: *Episcopatum eius*; Iudam notat. Sed bene consideranti verba hæc: Episcopatum eius accipiat aliter; & Psalmum ipsum, & intentionem Petri, apparet, illa non de solo Iuda esse intelligenda, sed de tota Synagoga, & toto populo, in primis verò de Sacerdotibus. Episcopus quidem fuit Iudas, quia fuit Apostolus, cuius Episcopatum accepit S. Matthias. Sed si hoc in illis verbis solūmodò intelligatur, quid operantur verba alterius Psalmi. Fiat commoratio eorum

Tom. 11. Bellintani.

deserta? Episcopatus erat Sacerdotiū populi, quem in templo exercebant; q̄ erat domus Dei, & insignissima omnium habitationum suarum. Et est domus illa, de qua prædixit illis. *Et erit domus vestra deserta*. Non enim amplius fuit domus Dei, & ideò neque verè templum. dum ablata fuit hostia & sacrificium, cessante Sacerdotio Aaronitico, & translato ad populū nasciturum, & nouum. Propterea Psalmus iste generaliter loquitur de Iudæis, de Sacerdotio eorum, & templo. Ideò ibidem subinfertur ratio: quare Deus reliquit domum suam. *Quoniam (inquit) quæ tu percussisti, persecuti sunt, & super dolorem vulnerum meorum addiderunt.*

Additio ista do-oris est, quod percussiones & vulnèra, illi à Deo decreta propter peccata nostra, illa accesserunt ab his, qui remedium adhibere debuissent. Hæc enim maxima pœna est, quæ sicut per Iudam exaggerata est, ita & per Iudæos amplificatur. Vnde in Psalmo alio prius de inimicis in communi loquitur, deindè ad singularem transit. *Inimici mei (inquit) dixerunt mala mihi. Quando morietur, & peribit nomen eius.* Hic est tractatus habitus in Concilio, vt eum morti traderent. In hoc Conciliū ingressus Iudas adimpleuit sequentia verba Psalmi. *Et si ingrediebatur, vt videret (nempè qui vellèt illi dare) vana loquebatur (promittens tradere) cor eius congregauit iniquitatem sibi* (hoc est q̄ scribitur. Et quarebat; quomodò illum opportune traderet.) Vnde & sequitur in Psalmo: *Egrediebatur foras & loquebatur in ipsum, (id est sicut inter se conuenerant, q̄ fecit dum factò illum tradidit)* Redit Psalmus ad Iudæos. *Aduersum me susurrabant omnes inimici mei, aduersum me cogitabant mala mihi* (hoc in secreto susurrantes, & cogitantes.) *Verbum iniquū conuenerunt aduersum me. Nunquid qui dormit, non adiciet vt resurgat?* (hoc publice: dum seipfos quasi dormientes excitant dicentes: Quid facimus, quia hic homo multa signa facit, &c.) Deindè Iudam subinfert. *Homo pacis mea (id est pacificus meus) in quo speraui (cui veluti confidens negocia committebam) qui edebat panes meos,*

Aaaa meos,

Mat. 6. 13.

Psal. 52.

Psal. 40. 6.

Marc. 14.

Psal. 40. 8.

Ioh. 11. 47.

Ioh. 13. 18.

meos (socius videlicet mensæ & qui à mensa surrexit abiens ad tradendum) magnificavit super me supplantationē (id est deceptionem magnam fecit contra me, osculo tradens ad mortē in manus inimicorum.) Quemadmodum ergo magna facta est tribulatio Christi, quia traditus est à discipulo, quem extulerat ad Episcopatū, & mensa fecerat socium. Haud secus magnificata est, quia populus suus author fuit Passionis ac mortis suæ. Quam rem his verbis

Zach. 13. 3. *Et erit, cum prophetauerit quispiam ultra, dicent ei pater eius, & mater eius, qui genuerunt eum. Non viues, quia mendacium locutus es in nomine Domini. Et configent eum pater eius, & mater eius, genitores eius, cum prophetauerit.* Per patrem, & matrem intelligit populum, ex quo ortus est, qui ut filium diligere tenebantur. Cui tamen falsitate impegerunt, persequentes, quæ se diceret nullum à Deo, & morti adiudicantes. Ideo Propheta

Zach. 13. 6. *pra tergreiciens quædam, quibus quasi velo obduxit lucem istam maximam immensi mysterij, subdit: Quid sunt plaga iste in medio manuum tuarum? & dicit: Hu plagatus sum in domo eorū, qui diligebant me. Quanta verò fuit ista tribulatio, innuit subdens: Fræmea suscitare super pastorem meū. Modus loquendi, ad enfem, veluti excitans ad feriendum, & ad clauos ad configendum, infert imperū, ruina, magnam percussionem, & afflictionem. Et quod ad Christū hæc referenda sint, hæc ostendunt, quod à Deo vocetur pastor fitus, vir coheres illi,*

Matth. 26. *& quod sequentia verba: Percute pastorem, & dispergentur oves.* Christus ipse de se prædicto testatur, quæ tunc impleta sunt, quando traditus à discipulo, à populo captus est, & morti adiudicatus.

Tertium est, quod hi tantum à Deo dilecti, qui genitorum nomine designantur, facti sunt hostes eius, odientes, persequentes, & ad mortem usque querentes. Vnde in parabola de illis dicitur: *Cines eius oderant illum.* Et infra: *Verumtamen inimicos meos*

Luc. 19. 14. *illos, qui noluerunt me regnare super se, adducite huc.* Vnde sæpe in Psalmis, inimicorum nomine nuncupantur. Ut ibi manifestum est: *Ex ore infantium & lacten-*

rium, perfecisti laudem propter inimicos tuos, ut destruas inimicum, & vitorem. Et in alio Psalmo, ubi certum est, ipsum loqui, habemus verba eius: *Intende anima mee, & libera eam, propter inimicos meos eripe me. Tu scis improperium meum, & confusionem meam, & reuerentiam. In conspectu tuo sunt omnes, qui tribulant me. Quanta verò sit miseria ista & tribulatio, ab amicis inimicitia pati, docet Ieremias plorans super Ierusalem: *Plorans* (inquit) *plorauit in nocte, & lachryma eius in maxilla eius: non est qui consoletur eam ex omnibus charis eius: omnes amici eius spreuerunt eam, & facti sunt ei inimici.* Quod certe de Christo, & in Christo impletum est, qui propterea maximam habuit plorandi causam, & lacrymas effundendi. Vnde & ad exaggerandam inimicam eorum rabiem, bestiis ac fetis assimilantur. Ita enim plerumque lamentatur in Psalmo: *Circumdederunt me vituli multi, tauri pingues obsederunt me. Aperuerunt super me os suum, sicut leo rapiens, & rugiens.* Et infra: *Quoniam circumdederunt me canes multi, conciliū malignantium obsedit me. Foderunt manus meas, & pedes meos. Præterea: Erue à frætra Deus animam meam, & de manu canis uniceam meam. Salua me ex ore leonū, & à cornibus unicornium humilitatem meam.**

Ratio item huius ipsorum inimicitia, & hostilitatis auget poenam. Nulla enim ratio fuit ex parte ipsius Christi, qui propterea dicit in Psalmo: *Respice inimicos meos, quoniam multiplicati sunt: & odio iniquo oderunt me.* Odium iniquum vocat quod iniuste habent & sine causa. Et idem in alio Psalmo aperte dicit: *Multiplicati sunt super capillos capitis mei, qui oderunt me gratis. Confortati sunt, qui persecuti sunt me inimici mei iniuste: quia non rapui, tunc exolvebam.* Quæ res quoniam indignis est, etiam Dominus voluit recensere, citato Psalmo, dicens ad discipulos suos: *Si mundus vos odit, scitote quia me propter vos odit: & infra: Si non venissem, & locutus eia non fuisset, peccatum non haberent. Nunc autem sed viderunt, & oderunt me, & Patrem: sed ut adimpleatur sermo, qui in lege eorū scriptus est: Quia odio*

Matth. 23. 5. odio habuerunt me gratis. Neque tantum gratis persecuti sunt, sed propter benefacta eius, nempe propter veritatem, & mansuetudinem, & iustitiam. Propter veritatem, inquam. Nam adiuratus Christus, ut diceret, si esset Filius Dei, & respondens. Ego sum: *Et ait: non videtis filium hominis sedentem a dextera virtutis Dei, & venientem in nubibus: celi:* Mox ut reus mortis condemnatus est. Et antea quoque persequerentur, quia Patrem suum dicebat Deum.

Quæ veritas necessaria est ad salutem, pro qua Apostoli quoque, & Martyres passi sunt. Quod notavit Apostolus scribens ad Galatas: *Si fieri posset, oculos vestros eruissis, & dedissetis mihi. Ergo inimicus vobis factus sum, veritatem vobis dicens?* Veritas ergo Christi odium peperit contra se in primis Iudeorum. Propter mansuetudinem, de qua ipse ad Pilatum. *Si ex hoc mundo esset Regnum meum, ministri mei utique decertarent, ut non traderer Iudæis. Nunc autem Regnum meum non est hinc.*

Scandalizati namque sunt in humilitate sua, audentes illum persequi, quod malo non resisteret, quin & fugeret aliquando. Propter quod & spreuit illum Herodes cum exercitu suo; quia verbo saltem non se defendit. Propter iustitiam verò, quia bona opera ostendebat illis, quia non valentes eum arguere de peccato, & nihilominus videntes eum multa signa facere, timuerunt ne se Regem faceret, ipsosque deponeret de sede principatus, quem agebant in populo. *Hic est heres: (inquiunt.) Venite occidamus eum, & nostra erit hereditas.*

Domini igitur sibi timentes eripi, inimici facti sunt illi. Hac eadem iustitia arguebat illos, increpans eorum avaritiam, hypocrysim, superbiam, & huiusmodi. Quod per sapientem testantur ipsi: *Circumueniamus iustum, quoniam inutilis est nobis, (id est non morem gerit) & contrarius est operibus nostris: & inproperat nobis peccata legis: dissimilis est alius vita illius: & immutata sunt via eius: & abstinet se à visis nostris, tanquam ab immundis.* Sed manifesta habemus verba ipsa Domini. *Mundus me odit: quia testimo-*

nium perhibeo de illo, quod opera eius mala sunt. Non itaque causa erat ex parte ipsius. Erat ergo ipsorum; & propterea inique oderant, & iniuste persequerentur. Causa ex parte ipsorum maxime fuit invidia. *Sciebat enim (scribitur de Pilato) quod per invidiam tradidissent eum summi sacerdotes.* Ecce quanta humilitas Christi, qui passionibus se subdidit peccatorum. Propterea (inquit) tradetur in manus peccatorum, quatenus videlicet peccatores erant.

Sicut nolebat Deus aliquam esse maculam in offerendis, ita neque in offerentibus. Hoc in figura. At in veritate, Agnus quidem immaculatus; sed offerentes peccatores. Et hoc si attendas materialiter offerentes, qui fuit populus, sed maxime Pontifices. Alioqui Christus est sacerdos & hostia. Macula in offerentibus duplex: Naturalis, si claudus, aut cæcus, vel huiusmodi. Accidentaliter, immundus. Naturali accommoda passiones animæ, invidiam, hypocrysim, avaritiam, superbiam: accidentaliter accommoda in his offerentibus exteriores persecuciones, calumnias, instantias, ruinas, & huiusmodi. Quid ergo?

Num de his vera est parabola Salomonis: *Victima impiorum abominabilis Domino; vota iustorum placabilia:* Ita profecto, quia sic victimantes egerunt facite lege. Nam qui odit me, odit & Patrem meum. Ergo & qui configit me, configit & patrem meum. At ne horres verbum istud, præmissum est in Malach: *Si homo affiget Deum, & vos confunditis me, gens tota.* Sic etiam dicebat Dominus: *Qui me spernit, spernit eum qui me misit.* At quomodo spernebant Deum sacerdotes? offerunt super altare meum panem pollutum. Sic offerunt illi, qui sanguinem testamenti pollutum ducunt. Quomodo verò audi illis: *blasphemavit. Reus est mortis. Si non esset hic malefactor, non tibi tradidissimus eum.* Quantumcunque agnus siue panis impollutus esset, si manibus pollutis offerretur, pollutus censeretur. Nam qui tetigerit immundum, immundus erit: *Et quodcumque tangebat mensruata, sicut leprosus, fiebat immundum.* Immundissimi ergo Iudæi, suo tactu Christum & eius

sanguinem polluebant, quasi immundum offerentes, quasi blasphemum condemnantes, quasi malefactorem persecutores, quasi a lege damnatum interficientes. Ac propterea victima illorum, quatenus illorum, fuit abominabilis Domino. Propter hoc ablatum est ab eis regnum Dei, translatum Sanctuarium, Templum desertum. Ciuitas succensa, Ciues occisi, & dispersa reliqua.

9 Non ergo inuat Christus male tractantes illum. Quid igitur tu Christiane? qualem te erga Christum geris? quam victimam offers Deo in Christo Iesu? Prædicta parabola Salomon, aliam subdit, quasi præcedentis expositionem: *Abominabilis est Domino via impii: qui sequitur iustitiam, diligitur ab eo.* Heu quid facitis soluentes legem? Quæ est via vestra? porro via hæc polluta est? *Manus n. vestra sanguine plena sunt.* Quandò Christianum te iactas, male operans, Christum Deo offers manibus pollutis. Te enim, velut Christum ferentem, proponis in oculis Maiestatis Dei; sed oblatio ista polluta est, ibi offers cæcū & claudum. *Offer illud duci tuo; si placuerit ei, aut si susceperit faciem tuam, dicit Dominus exercituum.* Iacta te seruum Principis, interim existens seruus malus & piger, infidelis seruus & imprudens, percutiens conseruos, dissipans bona illius, quin & illius vitæ infidiator; si scelera tua ista norit, nunquid placebit illi iactatio ista seruitutis tuæ? Nunquid suscipiet faciem tuam? Num admittet te in conspectum suum? & non potius clamabit, & decernet: *Ligati manibus ac pedibus, mittite eum in fornacem ignis?* Heu non

Pro. 15. 5.

I. Reg. 2. 5.

Isa. 1. 1.

Malac. 1. 8.

Psal. 5. 6.

Malac. 1. 9.

Pro. 15. 11.

permanebunt iniusti ante oculos Domini. *De manu enim vestra factum est hoc: dicit Dominus exercituum.* Vos estis, qui Christo iniurii, illius blasphemi, inobedientes voci eius, quasi similem vobis existimantes, statuitis illum contra faciem Patris, nisi forte putetis, quod abscondita sint scelera vestra ab oculis Domini? An nescitis, quid prædictis subdat Salomon? *Infernus, & perditio coram Domino; quanto magis corda filiorum hominum?* Profundum abyssi penetrat lux oculorum eius. Reuelata sunt illi fundamenta montium. Videt interiora austri, & inferni:

& putas te oculos Maiestatis suæ latere? *in omni loco oculi Domini contemplatur bonos, & malos.* Et quoniam ad iniquitatem respicere non poterit, proiciet te a facie sua, atque disperdet. Dominus Iesus, qui dolere poterat in corde suo, videns cogitationes inimicorum suorum quanta percutiebatur mortificata? Vide animi sui indignantis in dieam qualecunque: *Quid me tentatis hypocritæ? Non ergo tentemus Christum, sicut quidam eorum tentauerunt, & perierunt*

SECUNDA PARS.

Tradetur Gentibus. Sicut Iudei cum Iuda coniuncti sunt, & conueniunt aduersus Dominum, & aduersus Christum eius. Ita conueniunt in ciuitate ista (verant fideles) aduersus sanctum puerum Iesum, quem vnixisti, Herodes, & Pontius Pilatus cum gentibus & populis Israël. Idcirco enim surgens multitudo eorum, nempe seniores plebis, & principes Sacerdotum, & Scribæ, & omne concilium duxerunt ad Pilatum, & tradiderunt illum Pontio Pilato præfidi.

Facit autem ad penæ illius atrocitatem, quod gentibus traditus sit. Ex hoc enim factum est, vt & gentes ipsæ conuenirent aduersus illum, atque ita ab omnibus patreretur. Quod vt apertius ostendatur, tria veniunt consideranda, videlicet; Qualem tradiderunt. Qualiter tradiderunt. Et traditionis effectus.

De primo, tradiderunt Messiam suum ab eis condemnatum ad mortem. Messiam (inquam) quem quamuis non cognouerint, non excusantur, quia excusauit eos malitia eorum. Vbi amplificatur, siue explicatur eorum iniquitas: Primo ex magnitudine rei, quæ tanta erat, vt inde penderet salus totius populi, & quia finis legis Christi est. Etiam primogenita quæ DEI erant, si haberent maculam, non deferbantur ad templum: sed intra portas vrbis comedebantur tam à mundis, quam ab immundis. In his, quæ Dei sunt, nulla debet macula reperiri: quanto magis in re summæ diuina, vt ista? Debebant igitur in hoc esse vigilantissimi.

Secun-

Secundo, quia sciebant dari casum, in quo non ab omnibus acceptaretur. Nam Deus dixit: *Qui non audierit Prophetam illum, exterminabitur de populo suo.* Poterant de seipsis metuere, ne forte ipsi essent non audientes illum; & propterea exterminandi. Tertio, quia certum est, Christum sufficienter, & superabunde hanc veritatem probasse, quod esset vere Filius Dei; ac propterea dixit: *Nunc autem excusationem non habent de peccato suo.* Quarto, quia non sincere quaesierunt veritatem, scrutantes Scripturas, sicut dixit illis Iesus: *Scrutimini Scripturas, quia illa testimonium perhibent de me.* Sed invidia ducti alii que suis vitis, obscuratum habentes intellectum errauerunt, & possimum, quia ab eo arguebantur. Porro, *Non amat pestilens eum, qui se corripit, nec ad sapientes graditur.* In cathedra enim pestilentiae sedentes, non ferebant dicentem: *In iudicium ego in hunc mundum veni, ut qui vident, cæci fiant.* Dicebant ergo: *Nunquid & nos cæci sumus? Et Dominus: si cæci essetis peccatum non haberetis. Nunc vero dicitis quia videmus, peccatum ergo vestrum manet.* Gloriabantur enim in lege, confidentes se esse duces cæcorum, ac discipulos Moysi. Grauiissime igitur peccauerunt, tradentes Regem suum. Quæ tanta iniquitas mirum in modum, contristauit ipsum Christum, missum ad omnes, quæ perierant domus Israël, Quod innuit Ioannes dicens: *In propria venit, & sui eum non receperunt.*

Denique condemnatum, ad mortem tradiderunt. Vbi tria: Primum fecerunt in eo quodcumque potuerunt, ut magnitudi Bonitatis diuine liberalitatisque, quantum erat possibile, responderet malitiae atque ingratitude eorum magnitudo. Esto, nolissent recipere ut Messiam, repellent, bannirent. Sed superbia ascendit semper, terminum nescit, dum vsque ad extremum venit, & satiatur crudelitate ipsius. Et vos implete mensuram Patrum vestrorum qui Prophetas occiderunt. O Domine Iesu omnes fluctus maris venerunt super te: Venisti in altitudinem maris, & tempestas demersit te. Secundo tradiderunt, abieceruntque tanquam inu-

tilem: *quoniam inutilis est inquit in nobis* Sap. 2. 12. *tanquam vile mancipium. Imo factus sum* Psal. 30. 23 *tanquam vas perditum: Inquit. Ego autem* Psal. 21. 7. *sum vermis & non homo, opprobrium hominum, & abiectio plebis. Omnes videntes me deriserunt me, locuti sunt labiis, & mouerunt caput. Vide quantum se pro nobis subiecit Christus, ut despiceretur, atque repudiaretur veluti res nihili, quia magis despiciabilis & noxia. Quali dicant. Ut quid terram occupat, succidamus illi. Coniice miseriam ac maeritiam istam ex vocib. illis. Miserere nostri, miserere nostri* Psal. 122. 3. *Quia multum repleti sumus despectione. Quia multum repleta est anima nostra, opprobrium abundantibus, & despectio superbis. Audi vocem Dauidis mansueti: Auser à me opprobrium & contemptum: quia te* Psal. 118. *stimoniam tuam exquisiui. Quid igitur Christus, cuius erat Dauid figura? Audi sequentia. Etenim sederunt principes, & aduersum me loquebantur: seruus autem tuus exercebatur in iustificationibus tuis. Quæ vero exercitatio ista? in patientia, in mansuetudine, in humilitate. Sed nunquid sine tristitia? Cõtristatus sum in exercitatione mea* Psal. 54. 3. *Sed neque ut inutile duntaxat, sed ut noxium repulerunt, quia magno illis esset detrimento. Nam si dimittimus inquit* Ioan. 11. 48 *eum sic, venient Romani & tollent nostrum locum, & gentem. Melius est itaque, ut interficiatur. Tertio, tradiderunt veluti peccatorem aduersarium legis, atque ipsius Dei inimicum. Ideo clamant: a Si non esset hic a* Ioan. 18. *malefactor, non tibi tradidissemus eum.* b 30. *Nos scimus, quia hic homo peccator est* c Non b lo. 9. 24. *est hic homo à Deo qui sabbatum non custodit. c Ioan. 9. 16. d Hic blasphematur & in principio demonio* d Matth. 9. *rum eiecit demonia f Nonne bene dicitis inus* l3. *nos, quia Samaritanus est tu, & demonium* e Luc. 11. 15 *habes? Abiiciunt ergo, ut qui dignus non* Ioan. 8. 48 *fit habitare cum illis, ac exterminandus de populo suo. Quasi is, de quo lex ait: Si sur* Deut. 13. 1. *rexit in medio tui Prophetes, aut qui somnium vidisse se dicat, & dixerit tibi: Eamus, & sequamur deos alienos, & seruiamus eis: Non audies verba Prophetæ illius, aut somniatoris. Prophetæ autem ille, & si for somniorum interficietur, quia locutus est, ut vos auerteret à Domino Deo vestro, ut errare te*

faceret de via, quam tibi precipit Dominus Deus tuus, & auferes malum de medio tui. Hoc enim manifestum est in Zacharia prae-mostrate, quod dicent & pater eius & mater eius: *Non viues, quia mendacium locutus es in nomine Domini.* Quae omnia viro ingenuo, & innocenti, quin & iustissimo, quanta sunt cordis maestitia?

13 Quo vero ad modum tradendi, habes multa. Primo, quod traditur de consensu omnium, imo ex decreto Concilii, cui totus assensit populus, postmodum clamans ut crucifigeretur. Heu erat per legem facultas viro repudiandi uxorem: At non mulieri viuum. Et haec tamen synagoga Deo iam sponsata in fide, abiecit virum ac sponsum, qui de terra longinqua venerat, quin potius a summo caelo egressio eius, accipere sibi sponsam. Et factum est ei contra consuetudinem mulierum; quae repudiabantur, non repudiabant. Neque contentus hac iniuria populus iste, siue mulier, fornicata est, quasi mulier adultera, quae super virum suum inducit alienos. Audi clamantes ad vocem Pilati: *Ecce Rex vester.* Non habentis Regem nisi Casarem Ideo repulsam hanc Daniel tribuit toti populo. Et non erit eius populus, qui eum negaturus est. Sic & Ieremias: *Hereditas mea dedit contra me vocem suam.* Bene ergo sanctus Lucas: *Surgens omnis multitudo eorum duxerunt illum ad Pilatum.* Quid hoc menti Domini Iesu? Si quando fecerunt, & adorauerunt vitulum, dixit Deus ad Moysen:

Deut. 24.1.

Ezech. 16.

34.

Ezech. 16.

32.

Ioan. 19.14.

Dan. 9.2.6.

Ier. 12.8.

Luc. 23.1.

Exod. 32.9.

Ios. 7.1.

Ios. 7.12.

Cerno, quod populus iste dura ceruicis sit: Dimitte me, ut irascatur furor meus contra eos, & deleam eos. Quid nunc, quando filium Patris interfecerunt? Poterat Deus tunc itasci, quoad effectum delens eos. At homo factus potest indignari, & dolore etiam, quo ad effectum. Si effectus ille, erat totius populi exterminium; Affectus iste superexcedit sensu doloris ruinam vniuersi populi illius. Rursus, si ad vnius Achan peccatum, contra omnes iratus est Deus, ut iam eum illo ultra esse non vellet; quantum dolorem genuit totius populi tam generalis, tamque crudelis auersio in corde Christi? Dixit tunc Deus: *Non ero ultra vobiscum, donec conteratis eum, qui huius sceleris reus*

est. Dicunt nunc ipsi Deo: Non eris ultra nobiscum, quoniam magnum feceris reus es, & dignus propterea, qui penitus conteraris. Si ergo ibi iratus est Dominus propter vnum, & totus populus reus illius sceleris declaratur, dicente scriptura: *Filius Israel, qui prauaricati sunt mandatum, & superauerunt de anathemate. Nam Achan filius Charmi tulit aliquid de anathemate. Iratusque est Dominus contra filios Israel.* Quanta ira, zelus, maestitia in corde Christi putanda est fuisse, ubi non vnus de populo, sed totus populus coaceruatum erexit se aduersus Dominum, & aduersus Christum eius? Non hic est vnus Iudas, sicut ibi Achan, sed conuenerunt in vnum, sicut quando Absalon regnum usurpauit, didicimus est Dauid. *Toto corde vniuersus Israel rogauit Absalon.* Ibi tollitur de anathemate. Hic dicitur Anathema Iesu. Quando populus dixit ad Samuelem: *Constitu nobis regem, ut iudicet nos, sicut & vniuersae habent Nationes: Displicuit sermo in oculis Samuelis. & orauit ad Dominum.* Et quid Dominus illi? *Non te abiecerunt, sed me, ne regnum super eos.* Quae ergo displicentia Christi, qui in immediate adiectus est ipse, non ex consequenti sicut Samuel. Vere enim dixerunt de illo: *Nolumus hunc regnare super nos.* Sed sic Regno, & vinea: (nam quod vinea sit Regnum, testantur verba illa: *Auferetur a vobis Regnum Dei* Matth. 23) eiecerunt, ut occiderent. Heu quot, & quantum argumentis possumus, quamuis a longe, conijcere tristitiam animi Domini nostri Iesu Christi, ex hoc quod abiectus est a populo vniuerso?

Secundo, vinculum tradiderunt, ne posset exire de manibus eorum. Vox communis est hominum, gratis promptus esse ad obsequium amicorum, ut coactos nihil esse facturos. Coactio quippe inimica est libertati, & idcirco hominibus odiosissima. Ad hanc se demisit Omnipotens, in cuius manu sunt omnes fines terra, qui sicut descendit in inferiores partes terrae, ita ad extrema mentium afflictatum se deiecit, prostravit, deturbavit. Dauid fugiebat persequentem Saulem, & Absalon. Elias persequentem Iezabel, sed Dominus Iesus per-

Reg. 19 3
 Gen. 8 59
 Mar. 14 5
 Cant. 8. 6.
 Oca 11. 4.
 Col. 3. 14.
 Ezech. 3. 25.
 Mar. 14. 36.
 Ier. 11. 19.
 Ier. 7. 22.
 Act. 20. 23.

sus persecutionibus cedens Iudæorū, ab-
 secedit se, & exiit de templo, & in deser-
 ta loca se abdidit, dum tempus eius adue-
 niret. At ubi venit hora nouissima, cuius
 transitū postulabat caro, in medios se ob-
 iecit hostes, qui tenuerunt, & ligauerunt
 eum. *Fortis est enim ut mors dilectio*, quæ
 coëgit illum, ut in necessitatem descende-
 ret moriendi. Dura est sicut infernus æ-
 mulatio. Sicut ergo de necessitate omnes
 morimur: dominatur enim omnib. mors;
 & sicut in inferno nulla est redemptio; ita
 dilectio, ac zelus domus Dei sicut in funi-
 culis Adæ, traxit eum in vinculis chari-
 tatis. O vinculum perfectionis, id est per-
 fectum, strictum, forte, quod potuit vincit
 Omnipotentem, ligare Creatorem, Im-
 mensum stringere, & Dominū dominan-
 tum subigere coactioni. Vincit in corde,
 voluit & in carne vincit; Ut amor equa-
 retur dolor; Ut nobis affatim traditū pro-
 baremus; Ut nostrum, totū esse sciremus;
 Ut auderent iniqui facere in illū quæcumq;
 voluissent; Ut non minus pateretur, quam
 Ezechiel, cui dictum est: *Et tu fili hominis;*
Ecce data sunt super te vincula, & ligabunt
te in eis, & non egredieris de medio eorum.
Et linguam tuam adhaerere faciam palato
tu, & eris mutus, nec quæsi vir obiurgans;
quia domus exasperans est. Vide ligatum
 ut in manibus, ita & in lingua, ut intelligas
 ligatum vndique vsque ad interiora vela-
 minis; ut vincula carnis, velantis animam,
 animæ ipsius vincula designarent; quibus
 ligatus dicebat ad Patrem: *Non quod ego*
volo, sed quod tu. Iam ligata est voluntas
 mea, vinculis astricta mandatorum tuorū,
 ut non quæcumq; volo, illa faciam, sed so-
 la fiat voluntas tua, & sequar eam, quasi
 bos ductus ad victimam, & quasi agnus
 mansuetus, qui portatur ad victimam. Et
 enim *ut iumentum factus sum apud te, &*
ego semper tecum, ut faciam Deus voluntate
tuam, vincit carnis duabus animæ
 videlicet & corporis. Quas catenas Paulus
 expressit dicens: *Ecce alligatus ego spiritu,*
quando in Ierusalem, quæ in ea ventura sint
mibi ignorans; nisi quod spiritus sanctus per
omnes ciuitates mibi protestatur dicens, quo-
nam vincula, & tribulationes Ierosolymis

me manent. Dum dicit, alligatus spiritu, in-
 teriora notat vincula, quibus paratus erat
 ad omnia perferenda. Vnde subdit. *Sed ni-*
hil horum vereor, nec facio animam meam
pretiosorem, quam me; dummodo consum-
mem cursum meum, & ministerium verbi
quod accepi. Dum vero dicit, Vincula, &
 tribulationes me manent, aperte vincula
 intelligit exteriora, quibus alligatus est Ie-
 rosolymis, iuxta quod scriptum est: *Accedens*
tribunus apprehendit eum, & iussit
eum alligari catenis duabus. Sic ergo ligat-
 us Spiritu Dominus Iesus, vincula liben-
 tes suscepit de manibus Iudæorum, & his
 duabus catenis vincit traditus est Gen-
 tibus; quarum vtraque maxime pœnalis
 fuit. Interior quidem, cor eius afflixit im-
 pensissime, & vinculo subiecit, atque il-
 lum & interius torfit, & exterius: catena
 vero exterior, quod corpus strinxerit, &
 afflixerit, perse manifestum est. Sed nun-
 quid & mentem acerbis affecit supplicio?
 Dum qui est homo nobilis, vir innocens,
 nullus a Deo, filius Altissimi, hoc pacto se
 videt ignominiose traditū in manus pec-
 catorū? Studeamus gustu interiori appre-
 hendere amaritudines Christi, simulque
 in hoc imitari. Vincula sint dilectio, & o-
 bedientia. Dilectio conglutinatur, & ligat.
 Nam de ipso quoque Deo scripsit Moyses:
Patribus tuis conglutinatus est Dominus,
& amauit eos. Obedientia nihilominus
 subiecit præcipienti, ut ab eius voluntate
 nullaratione discedatur. Sic enim homo
 iustus est, qui diuinis parat legibus. Sic do-
 cet Salomon: *Mens iusti meditatut obedi-*
entiam: os impiorum redundat malis. Cur
 menti opponit? quia nihil lingua li-
 centius, lubricius, dissolutius, procul
 omnino ab obedientia. Ita mens nostra
 volatilis est; de qua potest intelligi, quod
 scriptum est: *Frustra iacitur rete ante o-*
culos pennatorum: quoniam non facile
irretitur, ligatur, stringitur. Ut quo ma-
 gis carni alligata est sua essentia, eo mi-
 nus a carne coarctatur in operatione & in
 sensu multa cogitante. His igitur vin-
 culis alligemus & nos, ad imitationem ca-
 pitis nostri.

Tertio. Tradiderunt eum ad mortem, 18
 mor-

Act. 21. 33.

Deu. 10. 14

Pro. 15. 24.

Pro. 1. 17.

mortem autem crucis. Non enim tantum bonum gentibus tradiderunt, ut illo fruerentur, vel ut custodirent, atque serua-
rent. Quoniam non ut bonum aliquid tradiderunt, sed ut malam rem atque pestifera. Dixerunt enim: *Si non esset hic malefactor, non tibi tradidissimus eum.* Et ut malum probent, atque demonstrent, omni studio conantur, accusantes, atque calumniantes. Etenim si bonum reputassent, apud se retinuisent, sed abiciunt ut malum, & dignum morte. Non interficiunt autem ipsi, quem tamen condemnauerant ad mortem. *Quia nobis* (inquiunt) *non licet interficere quemquam.* Interficere (inquam) per mortem Crucis. Nam aliter necare illis non inuenitur prohibitum, & quod de cruce intelligant, aperte satis docet Ioannes Euangelista, qui verba illa Iudaeorum exponens ait: *Ut sermo Iesu impletur, quem dixerat, significans qua morte esset moriturus.* Vbi aduerte quod nullus Euangelistarum vnquam citat, quæ ab alio Euangelista dicta sint, sicut neque studium aliquod videntur adhibuisse, ut in narrandis rebus gestis, & verbis Christi, sibi cohererent; sed vnusquisque narrationem suam absolutam ponit se ordinatam. Non ergo Ioannes spectauit id, quod alij Euangelista ponunt de tradendo Christo Gentibus, quod ipse nunquam posuit, sed respexit ad id, quod ipsemet narrauerat, nempe quod ipse exaltandus esset videlicet in cruce. Dixerat enim Christus ipso Ioanne referente: *Sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis.* Et rursus: *Ego si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad me ipsum.* Quod ipsi Iudæi de morte intelligentes dixerunt: *Nos audiuimus ex lege, quia Christus manet in æternum. Et quomodo tu dicis oportet exaltari filium hominis? Quod si velis, Ioanem alios Euangelistas citare, cur non magis citat in eo, quod dixerunt.*
Mat. 20. 19 Ad crucifigendum quam in eo quod dixerunt: *Tradetur gentibus:* Crucifigendo enim mors est, non tradito; & crucifigi, est genus mortis speciale. Significans ergo Christus, qua morte esset moriturus, dixit: *Si exaltatus fuero à terra; quod ibi testatur*

Ioannes interpretans: *Hoc autem dicebat, significans, qua morte esset moriturus.* Vide Ioannem seipsum citantem, ut referentem verba Christi significantia, qua morte esset moriturus, nempe morte Crucis, in qua exaltatus est à terra. Vtrobique enim videtur his verbis, significans qua morte esset moriturus. Vnde vbi Lucas hodie dicit: *Tradetur gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur, & postquam flagellauerint, occidant eum.* Et Marcus: *Et flagellabunt eum, & interficient eum.* Matthæus habet: *Tradent eum gentibus ad ludendum, & flagellandum, & crucifigendum.* Ergo cum agitur de Christi morte, intelligitur crucifixio, ut interficeretur, clamatum est semper; *Crucifige.* Quia sicut flagellauit, & illudit, ut corda eorum mollirentur, potuisset innocentem alia morte interficere, quam Crucis, quod non fecit, quia qui necandi offerebantur illi, prius erant crucifigendi. Tradunt itaque ut tollendum è vita, per crucifixionem.

Tribus autem viis insistant, ut neci tradatur. Primo, per calumniolas accusationes: *Et accusabant eum summi Sacerdotes in multis.* Secundo, per legem, dicentes: *Nos legem habemus, & secundum legem debet mori.* Terrio, importunitate, & minus: De importunitate scribitur in Matthæo: *Videns autem Pilatus quia magnum multus fieret, accepta aqua lauit manus suas, &c.* De minus, in Ioanne scriptum est: *Clamabant dicentes. Si hunc dimittis, non es amicus Cesaris. Pilatus autem cum audisset hos sermones, adduxit Iesum foras, &c.* Vbi tandem habetur: *Tunc ergo tradidit eum illum, ut crucifigeretur.* Hoc vero quam tulerit Christus atrociter, innuitur in Ieremia, qui inducitur veluti disputans cum Deo, & querens: *Quare via impiorum prosperatur?* Et ostenso quod eos tandem punit, descendit ad particularia, que de persecuentibus Christum verificantur: *Non me fratres tui (inquit) domus patris tui, etiam ipsi pugnaverunt aduersus te. Et clamauerunt*

mauerunt post te, ne credas eis, cum locuti fuerint tibi bona. Reliqui aonum meam, dimisi hereditatem meam, dedi dilectam animam meam in manu inimicorum eius. *Fa- Ha est mihi hereditas mea, quasi leo in sylua, dedit contra me vocem; ideo odiui eam.* Vbi ex admiratione disputantis Ieremiae graue scelus ostenditur impiorum, qui prosperantur male agentes: Vides ex subiecta punitione displicentiam Dei, qui non fert iniquos? Vides specialem iniquitatem Iudaeorum, quasi fratrum, Christum impugnantium, & clamantium contra eum, & rugientium quasi leo; propter quae odio habuit illos & dereliquit eos: Ex quib. trahitur, quantus esset illius dolor in clamoribus illis, quib. mediantibus dedit dilectam animam suam in manu inimicorum eius, id est sponte se morti subdidit. Vocat dilectam animam, quando videtur illam odisse, tradens illam inimicis, & tamen dilecta est: propterea magnus dolor sic tradentis dilectam animam.

17 Effectus tandem huius traditionis exprimitur, dum dicitur: *Et illudetur & flagellabitur, & conspuetur. Et postquam flagellauerint, occident eum.* Hic est primus effectus, quem alij duo sequuntur. Pessima enim Christi tractatio, Christi traditi primus effectus est. *Quem* hi duo sequuntur, nepe diuitiae Gentium, quae hoc thesauro sibi tradito locupletatae sunt: Et perditio Israel, qui seipsum tanto thesauro exinanuit. Primus autem effectus tres habet partes; contumeliam, poenam, mortem. Vbi vide, quod Deus permittit aliquando malos efficere, quod pertentant. Aliquando non permittit Dominus, virgam peccatorum super sortem iustorum. Et ratio ibi tangitur. Vt non extendant iusti ad iniquitatem manus suas. Ergo ratio, quod aliquando permittit, est probatio electorum tuorum & perfectio. Ita quod ad bonum ipsorum eos permittit tentari, & tribulari. Sed Christi persecutio fuit ad bonum nostrum, ideo permittus est pati. Ne ergo indignetur si te Deus permittit tribulari, sic enim te socium facit Christi, qui dedit dilectam animam suam in manu inimicorum eius. Quoniam quem diligit corripit. Si dilectus

Tom. 11. Belliansi.

Deo fueris, non te pigeat dari in manu inimicorum. Diligit enim te, ut animam suam. Alioqui si, te tribulatione atque impulsu urgente, declinaueris a via recta, inter illos computaberis, de quibus in supra dicto Psalmo dictum est: *De linantes autem in obligationes, adducet Dominus cum operantibus iniquitatem.* Bonis quidem benefacit ac rectus corde, ac si tu rectus non fueris, declinans a rectitudine iustitiae, nec bonus, obliquatus a vera bonitate, inter operantes iniquitatem computaberis, quibus dicitur: *Discedite a me opera. Luc. 13. 27. vij iniquitatis.*

Imitare igitur Christum, qui passus pro nobis, exemplum reliquit nobis sequendi *1. Pet. 2. 21.* vestigia eius. In vita duo mala passus est; illa videlicet, de quibus impij aduersus illum agentes dicunt: *Contumelia, & Sap. 2. 19. tormento interrogemus eum, id est probemus eum, an sit ille, quem esse se iactat, gloriatur enim Pater se habere Deum, & Filium Dei se nominat. Qua contumelia, ideo illusetur, & conspuetur, dictum est. Quia tormento, ideo dicit, quod flagellabitur. Haec in vita. Sed postquam flagellauerint, occident eum. Hoc est enim, quod dicunt impij. Morte turpissima condemnemus eum. In vita ergo & iam morte passus est pro nobis. Nobis non tamen durum est: nam qui viuens suffert tentationem, cum probatus fuerit, in refrigerio erit. Hinc Salomon: *Omnnes dies pauperis mali; secuta mens quasi iuge conuiuuium. Videtur dicere, quod mali sint dies pauperis, quia semper timeat vel inopiam, vel iniuriam. Mens vero secuta, quae ab his timoribus soluta est, quasi continue conuiuatur lautis comestationibus, & in laetis cogitationibus. Sed quoniam patientia probationem operatur, probatio vero spes, spes autem securitas est; qui semper in vita, quasi pauper, sustinuit contumeliam iniuriae, & tormentum inopiae, securus accedit per mortem ad Deum. Ideo in morte conuiuatur, delitiis affluens, & accipiens coronam vitae. Mala ergo vitae quare non sustineamus, in nouissimo iugi & pingui conuiuio perfruamur? Porro *1. Eccl. 1. 13. menti Deum, bene erit in extremis.***

Effectus alius est diuitiae Gentium, quae

Bbbb tanto

tanto bono donata sunt, & aucta; esto cō-
 fenferint in mortem Christi. *Sed qui tradi-*
dit me tibi (inquit Christus Pilato) *maius*
peccatum habet. Omnes quidem peccave-
runt, & egent gloria Dei. Sed si tollitur im-
pius, ne videat gloriam Dei, quomodo repleta
erit terra, gloria Dei? Sed misericordia Do-
 mini plena est terra; ergo & gloria Domini.
 Paulus de se dicit: *Blasphemus fui; sed mis-*
ericordiā consecutus sum, quia ignorans feci.
 Peccauit Iudæus, peccauit Gentilis. Illum
 excaecauit malitia, istum ignorantia; quem
 ergo misericordia, & gloria Domini col-
 liget, nisi Gentes? In gentibus enim appa-
 ruit gloria Domini. Gentes, (inquit Paulus)
super misericordiā honorare Deum. Laetabi-
tur enim deserta, & inuia, & exultabit soli-
tudo: Gloria Libani data est ei. Etenim quæ
 erat deserta & contempta, germinabit vt
 fiat frondosa, & gloriosa quasi Libanus nō
 incisa. Ecclesia quippe ex Gentibus col-
 lecta, Ierusalem illa est, quæ sursum est,
 mater nostra, de qua Isaias. *Ecco ego decli-*
nabo super eam (dicit Dominus) *quasi flu-*
uium pacis, & quasi torrentem inundantem
gloriam Gentium. Quia venio, vt congre-
gem cum gentibus, & linguis; & videbunt
gloriam meam. Et ponam in eis signum, &
mittam ex eis, qui saluati fuerint ad eos, qui
non audierunt de me, non viderunt gloriam
meam. Et annuntiabunt Gentibus gloriam,
meam. Itaque si Iudæus Christum repu-
 lit, qui est gloria Dei, qua indigent, qui
 peccauerunt; & gloria Domini repleuit
 orbem terrarū, necesse est illam transire ad
 Gentes. Obserua in Isaias, quem citat Io-
 annes, quod quando vidit gloriam Dei
 replentem omnem terram, tunc meminit
 Iudæorum, quibus missus est ad excaecan-
 dum cor eorum, & aggravandum aures,
 & oculos claudendos. *Hac dicit Isaias*
Ioan. 12. 41 (inquit Ioannes) *quando vidit gloriam ei-*
us, & locutus est de eo id est Christo; vt in-
telligamus vere ad Christum ista referri,
qui quando à Iudæis reprobatus est, abiit
in regionem longinquam, nempe in di-
spersionem Gentium, vt filios Dei, qui
erant dispersi inter gentes, congrega-
ret in vnitatem fidei, vt credentes exulta-
rent lætitia inenarrabili, & glorificata in

cœlis. O nos felices, qui tanta gratia & i. Pet. 1.1
 gloria donati sumus, non quidem ex ope-
 ribus, quæ fecimus nos; nam nos quoque
 consensimus neci Iesu Christi; sed quia
 delicta Iudæorum salus est Gentibus. Re-
 cordemur itaque verba illa Domini dicta
 Iudæis: *Auferetur à vobis Regnum Dei, &*
dabitur Genti facienti fructus eius. No-
 strum est fructum ferre. *Elegi* (inquit) *vos,*
vt fructum afferatis. Sed heu quot opera
 infructuosa tenebrarum? *Omnes declina-*
uerunt simul inutiles facti sunt, sicut arbor
illa infructuosa. Declinauerunt (inquam)
cor suum ad terrena, ad auaritiam. *Huius*
Domine inclina cor meum in testimonia tua,
& non in auaritiam! Melius enim paruum
cum timore Domini, quam thesauri magni,
& insatiabiles.

Alius effectus est perditio Israël, quam
 diffuse prædixit illi Moyses iubente Domi-
 no, si legem non obseruaret. At quando
 hæredem filium Patris cœlestis electum
 extra vineam occiderunt, ita profusabie-
 cti sunt, vt non vltra essent populus Dei,
 vt vix reliquæ remanerent, in quibus im-
 plerentur nouissimis temporibus promissio-
 nes patrum. Iubebatur in lege: *Non ope-*
raberis in primogenito bouis, & non tondebu
primogenita ouium. In conspectu Domini Dri
tui comedes ea per annos singulos in loco quē
elegerit Dominus. Heu! quid fecerunt in eo,
 qui est primogenitus ipsius Dei? Primo-
 genita sibi seruauerat, quia Ægyptiorum
 primogenita ad salutem populi sui olim
 percussisset. At iste, natura Filii Dei est
 primogenitus, & vnigenitus. Ne dum o-
 perati sunt in illo, vtentes re diuinam in-
 sus proprios, sed mactauerunt, immola-
 uerunt, deuorauerunt, destruxerunt pro
 viribus suis. Nō tonderunt solum agnū,
 coram tondente se obmutescerunt, sed
 decorticauerunt, sanguinem effuderunt,
 carnes comederunt, vt potuerunt, sed ossa
 confringere non potuerunt, diuinitatem
 tangere non valuerunt, nec virtutem im-
 minuere, nec potestatem auferre. Vnde iam
 canit: *Omnes gentes circueuerunt me, & in*
nomine Domini, quia vltus sum in eos. Cir-
cundantes circumdederunt me, & in nomine
Domini, quia vltus sum in eos. Circundede-
runt

runt me sicut apes, & exarserunt sicut ignis in spinis; & in nomine Domine, quia ultus sum in eos. Quæ verò ultio? Mea est ultio, & ego retribuam eis in tempore, ut labatur pes eorum. Iuxta est dies perditionis, & adesse festinant tempora. Lapsus est pes eorum, & ceciderunt à statu, in quo Deus populum illum excelsoiorem fecerat cunctis Gentibus, quas creavit in laudem, & nomen, & gloriam suam, & impleta est comminatio Dei. Advena ascendet super te, eritq; sublimior; tu autè descendes, & eris inferior. Ipse erit in caput, & tu eris in caudam. Patens iam est miseria eorum, quæ nostra debet esse instructio; vt intelligamus, quod ait Salomon: *Domum superborum demolietur Dominus; & firmos faciet terminos vidua.* Ne confidas in viribus tuis: nè putes diuina consilia infringere. *Deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles.* Gentilitas derelicta quasi vidua, vide quantam adepta est firmitatem vsq; ad terminos terræ. Disce humiliari. Disce à magistro tuo. Dominus Iesus, vt agnus mansuetus, omnium malorū illuicem in se suscepit, sed comminui os suum non permisit. Tu sustine aduersitates omnes, *noli resistere malo, sed si quis te percusserit in vna maxilla, prabe illi & alteram,* sit caro tua in manu & in ore inimicorum tuorum. Veruntamen animam tuam serua, os maneat integrum, non infirmetur animi fortitudo, vt Christo similis in Passione, sis in Resurrectione quoque, sis viduatus temporali subsidio, & tibi aderit qui potens est, eruens de manu bestia, & de ore leonis, & de faucibus deuorantium, vt à malis erutus bonisque repletus, Saluatorem glorifices in æternum. Amen.

CONCIO SECUNDA.

ARGVMENTVM.

Quam maxima gloria fuerit Christo, tradi, flagellari & crucifigi, solidis fundamentis demonstratur. In morali hortatur homines ad intelligendā Passionem Domini, ipsamq; meditantam.

In laudibus Abraham Patriarchæ sapiens protulit verba ista: *Abraham magnus Pater multitudinis gentium, & non est inuentus similis illi in gloria.*

In quib⁹ potissimum declaratur, quod idè in gloria ceteros omnes præcedat, adè quod non est inuentus similis illi, quoniam a Deo propter fidem & obedientiam, multitudinis gentium, id est Nationum omnium constitutus est pater. Quoniam verò hæc paterna gloria in semine ac filio eius illi fuerat euentura. Nam in semine (inquit) tuo benedicentur omnes gentes: conlequens est, vt Filius eius gloriosus magis appareat, adè vt verè sit Rex gloriæ. Et propterea Pater, gloriam & magnum decorem imposuit super eū, glorificans Filium suum Iesum splendoribus sanctorum, & in operibus virtutum. Quæ, vt gloria ista magis clucesceret, scripta sunt per Prophetas. Et ipse Dominus etiam antequam fierent, voluit recensere, dicens. *Eccè ascendimus Ierosolymam, & consumabuntur omnia, quæ scripta sunt per Prophetas de filio hominis: Tradetur enim gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur.* Sed videntur ista ad ignominiam magis pertinere, quàm ad gloriam. Tradi enim alienigenis, illudi, flagellari, conspui, ignominia est ac turpitudinis. Vnde non mirum, si de discipulis eius dicit Euangelista. *Et ipsi nihil horum intellexerunt. Et erat verbum istud absconditum ab eis. Et non intelligebant quæ dicebantur.* Et verè tamè gloriosa dicta ista sunt. Quoniam per hæc Abrahā factus est Pater cunctarum gentium, vnde est illi gloria hæc magna: *Christus enim factus est pro nobis maledictum,* id est repletus maledictionibus, vt pmissa Abrahæ benedictio Domini esset super nos. Conlequens ergo est, vt sub hac maledictione, illusione, flagellatione, conspuitione, sit magna gloria, quæ operta; quia ipsa ignominia gloriosissima est. Quid. n. aliud intèdit Apostolus dicens: *Omnes peccauerunt, & egent gloria Dei? Traditus. n. est Christus propter delicta nostra: & hæc erat indigetia nostra, vt Christus moreretur pro peccatis nostris. Ergo traditio, mors, & omnis eius Passio, gloria Dei est,*

Bbbb 2 & glori-

Diuisio. & glorificatur Filius Dei per eam. Nos igitur illius Passionem non quasi vile supplicium, sed quasi gloriam Dei consideremus, ut in ea Deum glorificantes egeant nostrae supplicamus, quia in nos inuenerunt peccata nostra. Quia enim peccauimus, egemus gloria Dei; ut qui dispersi sumus, gloria Domini colligat nos.

Isa. 88.

2. Quam prima facie difficile videtur, gloriosum esse, posse demonstrari. Tradi, illudi, flagellari, conspui, occidi, cum ignominiosa sint ista omnia, & contumeliis referta, atque vituperio, eò planior certe apertiorque fit facillime huius tantae apparentis turpitudinis, vera gloria, honor solidus, splendorque maiestas, atque magnificentia. Quid enim aliud est ista pati, ut Christus passus est, quam fungifacerdotio, & habere laudem ipsius? Hoc verò, quam gloriosum sit, ut intelligamus, Apostolica verba attentè auscultemus, quibus amplectitur Paulus mysterium istud gloria & honore decoratum. *Nec quiquam*

Heb. 5. 4.

(inquit) *assumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo tanquam Aaron: sic et Christus non semetipsum clarificauit, ut pontifex fieret; sed qui locutus est ad eum. Filius meus es tu, ego hodie genui te: quemadmodum, et in alio loco dicit. Tu es Sacerdos in aeternum, secundum ordinem Melchisedech. Qui in diebus carnis suae, preces supplicationisque ad Deum, qui possit illum saluum facere à morte, cum clamore valido, et lacrymis offerens, exauditus est pro sua reuerentia.*

Psal. 2. 7.

Psal. 109. 4.

Quibus in verbis Apostolus primum ostendit, rem gloriosissimam esse Pontificatum, adeò ut nemo illo sit dignus, qui illum sibi ipsi sumit; esset enim superbia intolerabilis. Sed expectandus Deus, qui illum conferat, sicut Aaroni contulit, & Christo. Secundo dum probat à Deo Patre, illum Filio suo esse collatum, citat verba illa Dei, per David: *Filius meus es tu, ego hodie genui te.* Vbi duo innuit, videlicet quòd is solus, qui Filius Dei est, tanto sit honore dignus, atque decorandus. Et quòd suum esse Filium declarer illum Pater, dum constituit Sacerdotem. Filius quidem meus es (inquit) quem genui in aeternitate, sed & hodie in tempore videlicet genui; quia

Psal. 2. 7.

do te mihi in Sacerdotem assumens, omnibus facio persuasissimum te verè Filium meum esse, primogenitum ponens, & exponens excelsum præ Regibus terræ. Tertiò citans alium locum eiusdem libri Psalmorum videlicet: *Tu es Sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech* ipsius Sacerdotij dignitatem extollit, quòd videlicet aeternum sit, & ideo gloriosum, atque perfectum plusquam Sacerdotium Aaricis cum hoc sit temporale, & propterea in tempore defecturum. Et quòd sit secundum ordinem Melchisedech, hominis Regis, Sacerdotis insignissimi, cuius à Deo institutio occultissima est, certa tamè, quando quidem Abraham, qui apertè amicus Dei appellatus est, decimas obtulit illi, pro quo etiam Sacerdos ipse Altissimi obtulit sacrificium, illique benedixit. Vnde illius arguens magnitudinem Paulus ait: *Sine ulla controversia, quòd minus est, à meliore benedicuntur.* Quarto exprimit tandem, quam ratione, Sacerdotio isto tantae dignitatis factus sit Christus Sacerdos in aeternum, dicens, quòd preces, supplicationesque cum clamore valido, et lacrymis obtulit. Hanc autem precum lachrymarumque oblationem ad eum fecit, qui possit illum saluum facere à morte. Ex quo planum fit ac manifestum, quòd per ipsius mortem factum est ab hoc Sacerdote hoc sacrificiù, pro quo ad tantam dignitatem euectus est. Vnde etiam mox subdit. *Et quidem cum esset Filius Dei, didicit ex illis, quae passus est obedientiam.* Patiens ergò, & factus obediens usque ad mortem, obtulit sacrificiù. Quòd verò demum dicit: *Exauditus est pro sua reuerentia:* huius sacrificij efficaciam facit patentissimam simulque Sacerdotij insignissimam præcellentiam. Tantus enim Sacerdos sine dubio dignus fuit, ut exaudiretur; cum esset in dignitate, & Maiestate Patri coequalis. Talis item tantaque hostia non potuit fructu condigno vacua esse persona digna, oblatio grata, functio sacratissima, dignitas eximia, conferenti congrua, & suscipienti, in omnibus apparet splendor gloriae, radij claritatis, immensae Maiestatis insigne. Non spernendè gloriæ fuit, imò eà admiratione fulci-

Psal. 110. 1.

Psal. 110. 1.

Heb. 7. 1.

Gen. 22. 18.

Heb. 7. 1.

Heb. 7. 1.

Heb. 7. 1.

Heb. 7. 1.

Exo. 3.

Isa. 60.

Mat. 3. 11 suscipienda, quod Onia summi Sacerdotis salutatis hollia vitam promeruerit Heliodoro, in supremo Spiritu constituto; quam gloriam Angeli propterea notam fecerunt Heliodoro. & per eum Regi Seleuco, & vniuersis hominibus. Erat figura illa huius Christi sanctissima oblationis, quod in illa gloria fuit, in hac gloriosissimum est, & splendidissimum. Quis Christi mortem turpissimam, tanto splendore fulgentem fuisse arbitrat?

3 Pauli argumentum huc facit dicentis. 1. Cor. 3. 11 Si quod euacuatur per gloriam, est, multo magis quod manet, in gloria est. Hoc argumentum fecit Apostolus ad explicandam Eua. 34. 29 Evangelii gloriam, supra legem Moyse in cuius vultu, dum de monte legem ferret populo, cuiusmodi fulsit claritas, ut in eum non possent filii Israel intendere propter gloriam vultus eius, quae euacuatur. Eua. 34. 29 euacuatur (inquam) gloria legis, quia lex illa cedit Evangelio, quod quia manet, amplior est illius gloria, quam legis. At cum lege vadit & Sacerdotium. Vnde idem Ap. 7. 12. stolus ad Hebraeos scribit: *Translatio Sacerdotio, necesse est, ut & legis translatio fiat.* Ergo si legale Sacerdotium fuit in gloria, multo magis erit sine contouersa Evangelium gloriosum. At quanta gloria fuit veteris illius? solae vestes, quibus ornabatur summus sacerdos, ingressurus in templum, dant testimonium, quae ut erant gloriosae, ita de illis scribitur: *Excelsum fecit Aaron. & dedit illi Sacerdotium gentis, & beatificauit illum in gloria, & circumcinxit eum zona gloria, & induit eum stola gloria. Stola sanctam auro, & hyacintho, & purpura, gemmis pretiosis figuratis in ligatura auri. Corona aurea supra mitram eius expressa signo sanctitatis & gloria honoris; opus virtutis, & desideria oculorum ornata: sic pulchra ante ipsum non fuerunt talia.*

Recedens Moyses à Deo gloriosus apparuit in vultu suo. Accedens Aaron ad Deum gloriosus apparebat in amictu suo: Ille in facie, iste per totum à summo vertice vsque ad pedes. Ille à Deo gloriam referebat, iste ad Deum ipsum gloriam afferebat. In vtroque Christus, qui rogabat: *Pater, venit hora, clarifica Filium tuum, ut Filius tuus clarificet te.*

Recedens Moyses à Deo gloriosus apparuit in vultu suo. Accedens Aaron ad Deum gloriosus apparebat in amictu suo: Ille in facie, iste per totum à summo vertice vsque ad pedes. Ille à Deo gloriam referebat, iste ad Deum ipsum gloriam afferebat. In vtroque Christus, qui rogabat: *Pater, venit hora, clarifica Filium tuum, ut Filius tuus clarificet te.*

Quam verò gloriam afferebat Aaron Deo in veste illa decora? In libro Sapientiae ita scriptum est. *In veste poderis, quam habebat, totus erat orbis terrarum.* Amictu itaque illo suo Sacerdos, Deo in figura totum representabat orbem; quin & Deum ipsum, cuius in aurea lamina scriptum deferebat nomen in fronte. Quapropter ibidem dicitur in sapientia, *& magnificentia tua in diademate capitis illius sculpta erat.*

Ergo in veste illa confessio quaedam videbatur fieri, quod totius orbis terrarum Dominus esset Deus; quod illius manui ac prouidentiae subiecta essent vniuersae; quod plena esset omnis terra gloria Dei. Sed o quam magna gloria eius in salutari suo, & Salvatore nostro. In Christo totus est orbis, totus est Deus; omnium creaturarum summa perfectio est in humanitate Domini, & Dominus ipse est Deus. Ergo quidquid est, in Christo est, siue creatura, siue Creator. Illic erat in figura, hic est in veritate. Ibi nomen Dei in scriptura, hic in substantia. Ibi in lamina aurea, hic in anima, & corpore Christi, id est in eius humanitate super aurum, & lapidem pretiosum multum. Ibi tamen etiam in figura erat orbis terrarum cum imperfecto suo, hic verò non in figura solum, sed re, & veritate sunt creaturae omnes, non solus orbis terrarum, & in summo suo sunt, nuda ab omni imperfectione; In anima Christi omnis Spiritus, in gratia omne donum, in carne omne corpus, & omnis virtus in sanctitate & iustitia. Nunquid ergo non omni gloria & honore coronatus Christus ad Patrem vadit, quamuis nedom apparenter glorificatus? sol erat nube tectus, non sine lumine suo, quamuis operto; verè Deus, quamuis absconditus; verè sanctus, quamuis in similitudine carnis peccati; aded ut dicere audeant inimici eius. *Nos scimus, quia hic homo peccator est.* Gloriosus in conspectu Domini, tamen nos vidimus eum despectum, nouissimum virorum, quasi leprosum, & percussum à Deo, & humiliatum. O gloriosa functio. Fungi Sacerdotio, & habere laudem, & glorificare populum suum in nomine eius. In omnibus magnificauit Deus populum suum,

ad ed ut dicere audeant inimici eius. *Nos scimus, quia hic homo peccator est.* Gloriosus in conspectu Domini, tamen nos vidimus eum despectum, nouissimum virorum, quasi leprosum, & percussum à Deo, & humiliatum. O gloriosa functio. Fungi Sacerdotio, & habere laudem, & glorificare populum suum in nomine eius. In omnibus magnificauit Deus populum suum,

& honoravit; sed in Sacerdotio ad summam euexit gloriam. Idem & templum ipsum dicitur superbia illius, ubi fiebat functio Sacerdotalis. Propterea Deus contra illos indignatus comminatur per Ezechielem. *Ecce ego polluam Sanctuarium meum, superbiam imperii vestri, & desiderabile oculorum vestrorum.* Si tam gloriosum vetus sacerdotium, ut esset illius populi gloria magna, & honor summus. Quid nostrum, quæso? Quid summa illius functio non ministrorum perfecta manu, sed ipsius summi & æterni Sacerdotis? Hic hic patiens, & moriens, tradidit semetipsum pro nobis oblationem, & hostiam Deo in odorem suauitatis. O passio, quæ quantum turpior hominibus, tantò apud Deum gloriosior extitisti: ô mors, quæ in conspectu hominum vilis, pretiosa es in conspectu Dei. O ignominia, stultitia insipientibus, sapientibus sapientia Dei, gloria, honor, splendor, & Maiestas incomprehensibilis.

Venite qui gloriam concupiscitis. *Exhortatio* scite ubi sit virtus, ubi honor, ubi splendor gloria. Videte quòd, *qua stulta sunt mundi, elegit Deus, ut confundat sapientes: & ignobilia mundi, & contemptibilia elegit Deus, & ea, quæ non sunt, vicia, quæ sunt, destrueret; ut non gloriatur omnis caro eorum illo.* Hoc fecit in holocausto perfectissimo, hoc in Gentium vocatione; hoc facit in fidelium electione, ut gloriemur in laude eius, non in virtutibus nostris. Qui bono adheret, bonus est; qui sapienti communicat, sapiens est; qui gloriosum induit, decorem indutus est. Venite ergò ad Regem gloriæ, venite ad sacerdotem magnam, super quem gloriam, & magnum decorem imposuit Altissimus: sequimini eum in domum, in quam intrat in templum gloriæ suæ, ubi summè summo suo fungitur Sacerdotio. Illi coniungimini, quando exaltatus est in throno Maiestatis suæ, in solio gratiæ suæ, in sede misericordiæ suæ; Vbi impletum est vaticinium Habacuc: *Ope-*

Habac. 3 *ruit cælos gloria eius, & laudem eius plena est terra. Splendor eius ut lux erit, cornua in manibus eius. Ibi abscondita est fortitudo eius.* En abscondita fortitudo Christi, quædò cornua Crucis fuerunt in manibus ei?

quæ erant perforatæ clavis. Tunc operuit cælos gloria eius, quæ ut rutilantius splenderet, retraxit sol ille visibilis splendorem radiorû suorum. Tunc cœpta laus est, quæ retrà erat repletura, confitente Centurione: *Verè Filius Dei erat iste.* Tunc splendor eius, luci fuit assimilatus, quoniam in illius morte tenebris obuoluta est, ut fulgentius postmodum emicaret. Sic Christi splendor obnubilatus est, ut sol, qui erat in nubilo, splendidiore radiis suis euulgaret. Quædò resplenduit facies eius sicut sol, Moyses, & Elias, qui illi altiterunt, & ipsi vultus in claritate. O felix, qui dicere potest eum Apostolo, *Christo confixæ sum cruci.* Consors iste erit gloriæ suæ, verè gloriosus, verè nobilis, verè magnus inter omnes mortales. Quia gloria magna si est sequi Dominum; maxima illius est, qui adherens Domino vnus spiritus est cum eo. O gloriosi Principes terræ! ô gloriosi nobiles ciuitatum! ô gloriæ cupidi homines vniuersi! en scala, per quam ascenditur ad gloriam. Absit vobis gloriari, nisi in Cruce Domini nostri Iesu Christi, & eritis verè gloriosi: quia gloria Domini colliget vos, si non hominum, si non mundi, si non fallax & fallax. Gloria Domini, gloria vera, gloria subsistens, & permanens in sæculum sæculi.

SECUNDA PARS.

Si verum est id, quod certis scripturarum testimoniiis confirmauimus in genere loquentes, absque dubio si ad species ipsas descendamus, nihilominus verum erit, quæque perspicuum. Quod ut planius fiat & apertius, per singula hæc dicurramus, quæ Dominus explicauit, dicens. *Tradetur gemitibus, & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur, & postquam flagellauerint, occident eum.* Quinque ista, Traditio, illusio, flagellatio, conpuitio, occisio, videntur esse non honoris & gloriæ, sed ignominie & contumelie: & sunt gloriosa tamen, & digna, quæ admitteret ille in se, qui est Rex gloriæ. Traditionem, ut exordiamur, proposuit aliquandò Propheta psallens, ut rem abominabilem, ita concinens: *Longè fecisti notos meos à me: posuerunt me abominacionem*

nationem sibi Traditus sum, & non egredie-
 bar: oculi mei languerunt pro inopia. Cla-
 mavi ad te Domine? Vt quid repellis oratio-
 nem meam, auertis faciem tuam à me. Tra-
 ditio ista vituperii plena est, quia per frau-
 dem facta est à discipulo familiari, pretio
 vilis pecuniæ, ad mortem iuta est. Idcirco
 Psalmus præponit, Notorum elongatio-
 nem; singularis autem notus erat Iudas.
 Cui in Psalmo alio: Tu verò homo vnani-
 mis, dux meus, & notus meus Proponit a-
 bominationem, qua illum estimabant.
 Addit quod propterea lacrymatus sit, ro-
 gans Deum, non tamen exauditus, neque
 liberatus. Traditus enim sum (inquit) &
 non egrediebar Sed gloriam vide. In Israël
 magnum erat nomen Dei. In populo isto
 glorificabatur, vt perpicuum est; sed tan-
 dem per eos, nomen eius blasphemabatur
 in gentibus. Vt ergò nomen eius magnum
 esset in Gentibus, repellens plebem suam,
 & dimittens hereditatem suam, ad gentiũ
 accessit multitudinem. Vbi à solis ortu vsq;
 ad occasum laudatur nomen Domini. Excel-
 sus super omnes gentes Dominus, & super
 celos gloria eius. Quid faciunt igitur ædi-
 ficantes, & lapidem angularem reprobantes?
 Vt fiat in caput anguli, eleuatus super
 omnes gentes, & sedeat cum Principibus,
 & solium gloriæ teneat. Pulsus de templo
 mundi, factus est magnus, & repleuit Or-
 bem vniuersum. Et ita egressa est gloria
 Domini à limine templi; & stetit super
 Cherubim, animalia videlicet, quibus de-
 signantur quatuor partes mundi. Quid i-
 gitur facitis, ô Iudæi, tradentes Christum?
 Micitis in dispersionem gentium, vt ab o-
 mnibus glorificetur. Sic de aliis partibus
 posset disseri, de illusionem, de flagellatione
 de conspuitione, de occisione. Ex his e-
 nim factus est gloriosus; pro irrisione, ado-
 ratus; pro flagellatione, recreatus; pro con-
 spuitione, laudatus; pro occisione, viuifi-
 catus vita beata & immortalis; quæ in eius
 Resurrectione comprehenduntur vniuer-
 sa, quam partibus istis ignominiosis sub-
 iecit ipse dicens: Et die tertia resurget.
 Sed pressius nos atque intimius glo-
 riam in ignominia ipsa reperimus. Ipsum
 met quod despicabile videtur, & contem-

ptibile, quàm gloriæ plenum sit, quàm
 maiestatis, quàm magnificentiæ, nunc a-
 perimus. Hoc dominicum fundamentum
 a Paulo demonstratum, præmittentes, &
 prælocantes. Beatius est magis, dare, quàm
 accipere. Quod beatius est, id honorabi-
 lius, id magnificentius, id omnino præ-
 stantius est, & clarius. Hanc præstantio-
 rem claritatem habere iam ostendit, qui
 alteri dat, & non accipit. Summa hæc est
 gloria Dei, qui dat omnibus affluenter,
 cum tamen à quoquam recipiat nihil pos-
 sitve recipere. Cœli, in quibus habitat, in
 hoc illi assimilantur, qui lucem suam,
 suamque virtutem terræ compartiuntur,
 nec ab ea tamen compendii quidquam
 consequuntur. Veritas per se aperta est.
 Dare est largitatis, recipere necessitatis,
 illud munificentia est, hoc indigentia.
 De plenitudine accipitur, in vacuitate re-
 cipitur. An ita est? Ergò amplius dare,
 beatius multo. Et id vbi sit gratis, ac libe-
 ralius, ad apicem ascendit huius beatæ glo-
 riæ. Sit hoc stabilissimum fundamentum.
 Nunc super illud ædificemus. Nihil præ-
 tiosius habet homo, quàm seipsum, nil sibi
 carius, nihil expedientius sibi aut conse-
 rentius. Id aliis tribuere, duabus contingit
 rationibus, dum videlicet vel seruituti se
 tradit, vel morti. Dum videlicet quod est,
 alteri sic tradit, vt alterius sit, non suũ præ-
 terea. In manibus (inquam) alterius atque
 potestate, non iam in sua. Aut quod est, eo
 se sic euacuet ad alterius votum & bonum,
 vt iam non sit, quod erat; quod est mori
 pro salute alterius. Duos istos modos se
 præbendi, quod Christus seruauerit, asse-
 runt & sua verba, & sua facta. Verba dum
 dicit. Tradetur Gentibus, & occident eum.
 Facta, quia verè traditus est, & interem-
 ptus. Traditio vt gloriosa sit, libera atque
 liberalis sit, necesse est; propterea tradidit
 semetipsum liberè, quia voluit, sola cha-
 ritate, nulla adactus necessitate. Libera-
 liter autem nihil ab iis expectans, quibus
 datus, præter illusiones, flagellationes, cõ-
 spuitiones, mortem. Vt perfecta sit & ho-
 nore dignior, plena debet esse; vt traditus
 sic tradatur, veluti etiam ipsa sui tradi-
 tione expoliatus, & tradendi potestate,
 quin

Mat. 11.
 14.
 Mat. 17.
 Luc. 9.
 Gal. 2.
 Ezech. 10.
 Psal. 112.
 117.
 22.
 2. Reg. 2.
 8.
 Ezech. 10.
 14.
 7

Act. 20. 37

quin & voluntate. Ideò per dolum traditur, quasi nescius, tenetur, ligatur, ducitur ac si inualidus sit, seipso veluti exinanitus, antequam traditus. Dixit propterea: *Hæc Luc. 22. 53. est hora vestra, & potestas tenebrarum* Ita est & libera, & coacta: libera, ut sit virtutis, & ob id gloriosa: coacta, ut sit magna atque perfecta, & ideò virtutis gloriosioris. Occisio item spontanea est: nam *Philip. 2. 8. factus est obediens usque ad mortem: sub Ioan. 19. 10. tamen alterius potestate, qui dixit illi: Nescis, quia potestatem habeo crucifigere te? & ut coactior magis appareat, clavis cruci figitur, nè funibus ligatur modo; & ita crucifixus, obit mortem. Et quamvis dixerit ipse. Postquam occiderint corpus, non habent amplius quid faciant; & in corpus ipsum seuentes, cum perforant lancea, tum sub petra custodiunt, ita in illud suam exercentes quantam potuerunt potestatem. En sui perfecta, omnimodaque communicatio per traditionem, & occisionem.*

Portuisset autem dum traderetur aliquid sui sibi retinere, si non possent illi, quibus datus fuit, in eo facere quæcunque voluissent. Aut si illi traderetur, qui illum sic tractarent, quemadmodum illius natura postulabat, nempe si mentem pascere honore, carnem quiete. Duo enim ista bona cara sunt hominibus; ut homo bene sit in semetipso, & bene ab aliis habeatur; nullum in se sentiens incommodum, nullum ab aliis audiens improprium. Ab his prorsus fuit exemptus Dominus Iesus. Quoniam illusus fuit, & flagellatus; mente, & carne cruciatus; claritate expoliatus per illusiones, per flagella vilitate & voluptate. Mors illi forte aliquid reliquisset, si saltem sitienti calix datus esset aquæ frigida; & plus si sicera, vel vinum bonum; sed negata est aqua, datum acetum, & vinum cum felle mistum. Si hac in parte sic habitus est, non secus putandus est habitus in aliis quibuscunque; ut mors mortis plena & esset & declararetur; ut nihil penitus esset in illa præter mortem. Si ergò gloriosum est dare, & beatus magis, quam accipere, quanta gloria est Christi Domini nostri, qui tam plene tamque perfecte dedit

semetipsum pro nobis? Hanc tantam gloriam ut aperiret, & ipsa quoque tum quantum erat possibile expoliaret se, hæc omnia voluit esse vilitatis plena, abiectionis, verecundia, contemptus, pudoris, contumeliarum; quod videretur innuere voluisse, dum illusioni addidit conspuitionem, & hoc interposita flagellatione; ut ita summam ostenderet despectionem, usque, quæ ad ignominiam sunt reserpta omnia. Ergo pudenda fuit traditio, pudenda illusio, pudenda flagellatio, pudenda occisio; & quæ maior fuit, sui ipsius priuatio, mors videlicet ipsa pudorem induit amplissimum. Ideò mors fuit Crucis, cum iniquis deputatus fuit, medius inter latrones; ibi infusus; ibi contra dignitatem suam, qua erat Filius Dei; contra potestatem suam, qua poterat si voluisset de Cruce descendere, clamatum est ab inimicis suis cum reliquis aliis huiusmodi indignitatibus, ut profecto vera esset impiorum vox illa. *Morte turpissima condemnemus eum* Ergo sicut ibi abscondita est fortitudo eius, ita velata gloria, obnubilata claritas, species cooperta, & deturpata omnis pulchritudo Domini. Ne forte si quid gloriæ patenter retineret, minor videretur esse gloria eius, quæ in omnium plena traditione, cum quibus & ipsa plene tradita est, splendidius rutilauit.

O gloriæ claritatem evidentissimam! An forte putamus huic tantæ gloriæ esse detractum ex eo, quod quæ nobis donauit, a nobis prius accepit? Nam si non accepit, cur se filium hominis nominabat? Non est autem filius quisquam a se, sed ab eo, qui genuit illum. Filius itaque hominis ab homine, quod homo est, accepit ab homine. Hæc tu qui hæc cogitas, Cogita quod Ioannes non dixit, *Caro factum est Verbum* cum tamen fieri carni magis conueniat, quam verbo: sed dixit, *Verbum caro factum est*. Ita dictum potius inuenies: *Deus factus est homo*, quam *homo factus est Deus*. Quid ita? Quia dum humanitatem nostram assumpsit, suam nobis dedit Diuinitatem; Vas formans in quo se daret, factus paruulus, & sic natus, & datus nobis. Vbi accepimus illum nos, nra. Iocum

Matth. 26. 34. & 48.

Act. 20. 35

cum effingeret, in quo habitaret omnis plenitudo Diuinitatis corporaliter. Esto, acceperit à nobis, hoc quare? vt noster esset, in eo quod acceperit à nobis, datus nobis. Nam si nostrum non esset id, in quo seipsum collocauit & donauit, nobis non se daret. Nostram igitur accepit humanitatem, cui suam coniungens Diuinitatem, suæ nos fecit Diuinæ naturæ confortes. Verum quis hanc condidit nostram humanitatem? nonne ipse, qui creauit hominem ad imaginem & similitudinem suam?

1. Math. 7. Quid septem fratrum mater? *Nescio qualiter in utero meo apparuisti: neque enim ego spiritum, & animam donauit vobis, & vitam, & singulorum membra non ego ipsa compegi. Sed mundi Creator, qui formauit hominis natiuitatem.* Si ista sic locuta est; quid diceret Virgo illa sanctissima, in qua Spiritus Sanctus superuenit, cui virtus Altissimi obumbravit? quid diceret (inquam) de filio suo, qui conceptus de Spiritu Sancto, factus est ei ex semine Dauid secundum carnem, propter quam filius hominis dicebatur? Sed esto, de nostro acceperit, nos illi dederimus quod esset homo; quam parum dedimus? quam multum accepimus? quam maximum dedit ipse? quam maxime donauit nobis? dederit Virgo sementiam carnem. Ecce Adam maximus, qui exultauit, vt gigas ad tradendam vitam. Quis, quis est iste, qui dedit semetipsum pro nobis? Christus filius hominis, Filius Dei; perfectus homo, perfectus Deus: vt hominem acciperet, tantillum accepit.

Luc. 1. 32. Sed quid Angelus? *Hic erit magnus, & Filius Altissimi vocabitur.* Hic iam magnus factus: hic Filius Altissimi, verus Deus dedit semetipsum, non id modicum quod accepit, sed seipsum totum, vt est perfectus Deus, perfectus homo. Deus traditus est Gentibus, Deus illusus, Deus flagellatus, Deus contus, Deus occisus, Deus tam largus, libere se nobis condonauit! modicum illud accepit, vt tantum daret, & acceptio illa modici, ipsamet maximi, & immensi traditio fuit: dedit accipiens, & vt quod accipiebat, excellentius daret atque perfectius, idco accipiebat, & vt quod dabat, dum acciperet, ineffabiliter tribueret.

Tom. II. Belliniani.

sine vlla acceptione, nisi malorum, dolorum, opprobriorum, & necis crudelissima. Ista mirabilia cogitemus potius, quam narremus: mente comprehendamus magis, quam verbis amplectamur. Ita conuidentes quantam gloriam fecit sibi Dominus Iesus Christus Passione sua: quam gloriosa sit Passio eius, quam clara Crux, quam mors splendens, & rutilantissima. O gloria Passionis! o Passio gloriosissima! Multam gloriam fecit Dominus magnificentia sua a sæculo: quia omnia nobis donauit; sed non tantum, quantum cum tradidit nobis semetipsum. Dederat tunc creaturas, nunc Creator omnium factus est noster, dans ipse sese cum omnibus bonis suis. O gloriam ineffabilem!

Ecc. 4. 4. 7.

Ergo inglorii nos, ergo viles, & abominabiles, qui nostrorum quæ nostra non sunt, sed Dei; qui nostrum, qui nostri non sumus, sed illius, qui creauit nos, tam tenaces sumus, tam auari, tam cupidi. Si pensio tua, quæ te beatum faciat? Iugis acceptio hians haustio, vorago immensa; neque oculus ipse saturatur visu, non dicam manus vsu semper accipere, tribuere nunquam, signum est vacuitatis, imperfectionis, indigentia; ignominia; itaque est non gloriæ. Et vos qui gloriam appetitis, cur contenditis in contrarium? Num ignorantiam gloriosam arbitramini? Num & hoc ignorare, quod ignorantia ignominiosa sit, rem gloriosam æstimatis? sed ait Sapiens: *Novit iustus causam pauperum, impius ignorat scientiam.* Qui pauperi non est utilis, ignorans est. inglorius, & ignominiosus. Ergo non sit porrecta manus tua ad accipiendum & ad dandum collecta. Quæ est gloria Ioseph, qui beneficus in Aegyptios, accepit & dedit; accepit vilia, dedit pretiosa? Vos gratis accepistis, gratis date, vt sitis gloriosi confortes Christi, & cohæredes. Quod nobis concedat. Amen.

Exhortatio

Ab. 10. 35

Pro. 19. 7.

Ecc. 4. 36.

Gen. 4. 7. 14

Mat. 10. 8

MORALE.

Quid mirum si non intelligebant Apostoli, quæ dicebantur a Domino, cum loqueretur illis de passione sua, & de

Cccc

resurre-

resurrectione sua? Nimis profunda factae sunt collocationes eius. Tenebrae erant super faciem abyssi istius, in quam se demerit Altissimus, veniens in altitudinem maris. Verum est, si quod intrinsecus latet, disquirere meditatur, etiam pellis istius holocausti igne comburitur, etiam fimus hostiae sanctae crematur, & deuotè; Sic enim praeceptum erat: *Vitulum & hircum, qui pro peccato fuerant immolati, quorum sanguis illatus est in sanctuarium, asportabunt foras castra, & comburent igni, tam pelles quam carnes eorum, & fimum.* Omnia quae Christi sunt, sancta sunt, quantumlibet contemptibilia appareant, quoniam Deus ipse est: Accepit illa Deus in sanctum sacrificium. Nos ergo quid ista despiciamus? sacris vestibus sacerdos decoratus inferebat in sanctuarium, sanguine hostiae, his depositis carnes cremabantur cum pelle & fimo. Sit Sanctorum, sit Pontificum ea rutari, quae in abscondito offeruntur. Turbae sit, quae crassiora sunt contemplari, quae fimi instar vilia sunt, quod sit traditus Dominus noster, quod sit illusus, quod sit flagellatus, consputus, occisus. Et si horum quoque profunda non valemus penetrare, quod externum est contemnemur, pellem despiciamus. Hic non opus est ingenii acumine, metris subtilitate, studio importuno, facilis sat est, rudis & incondita consideratio. Res ipsae materiales, quas proponit Christus, ponantur ob oculos nostros. In traditione ex parte traditoris cogita tria. Primum, quod Iudas auaritia actus, sciens Principes Sacerdotum de Christi morte tractare, abiit ad eos dicens, *Quid vultis mihi dare, & ego eum vobis tradam?* Secundò, quod accepta promissione denariorum, capta occasione in caena, iterum abiit, ut simul & praemium acciperet traditionis, & ministros ad illum capicendum. Tertio, quod veniens in hortum ubi orauerat Dominus, osculo illum tradidit. Ex parte traditi item tria. Primum, quod semper nouit illum Dominus, fuisse vel futurum esse suum traditorem, idè aliquando reuelauit. Secundò, quod & operationis memoria, & operantis praesentia, illius *Ioh. 13. 21.* valde mentem affligebat. Idè reuelatu-

rus tantum facinus turbatus est spiritus. Tertio, quod sciens omnia, quae ventura erant super eum, benignè illum tamen suscepit ad osculum.

Illusionem illi factam habes in domo Caiphæ, ubi condemnatum ut mortis redderetur, qui tenebant illum, illudebant ei, cecidentes, & velauerunt eum, & percutiebant faciem eius, & interrogabant eum, dicentes: *Prophetiza, quis est qui te percussit? & alia multa blasphemantes dicebant in eum.* Habes in domo Herodis: *Spreuit illum Herodes cum exercitu suo, & illi sit indutum veste alba.* Habes in Praetorio Pilati: *Tunc Ioh. 19. 13. milites Praesidis suscipientes Iesum in Praetorium, congregauerunt ad eum uniuersam cohortem, & exuerunt eum, & clamidem cocineam circumdederunt ei, & plectentes coronam de spinis posuerunt super caput eius, & arundinem in dextera eius: & genuflexo ante eum, illudebant ei dicentes: Aue Rex Iudaorum.* Habes in Caluario ubi erat crucifixus: *Prætereuntes blasphemabant eum, mouentes capita sua, & dicentes: Vah qui destruis templum Dei, & in triduo illud reedificas; salua te metipsum. Si Filius Dei es, descende de Cruce. Similiter & Principes Sacerdotum illudentes eum Scribis, & Senioribus dicebant: Alios saluos fecit, seipsum non potest saluum facere. Illudebant autem ei & milites accedentes, & acetum offerentes ei, & dicentes: Si tu es Rex Iudaorum, saluum te fac.*

De flagellatione. *Tunc ergo apprehendit Pilatus Iesum, & flagellauit. Iesum flagellatum tradidit eis, ut crucifigeretur.*

Expunctionem tangit Matthaeus factam in domo Caiphæ: *Tunc expuerunt in faciem eius, & colaphis eum ceciderunt.* Et in praetorio Pilati: *Et conspuentes in eam, acceperunt arundinem, & percutiebant caput eius. Et conspuerunt eum, & ponentes genua adorabant eum.*

Occisio tandem plura continet, quae sunt. Conatus Iudaorum, qui accusantes, & postulantes ut crucifigeretur, dicebant: *Crucifige, Crucifige eum.* Iudicium Pilati: *Tunc ergo tradidit eis illum, ut crucifigeretur: Et Pilatus adiudicauit fieri petitionem eorum. Iesum tradidit voluntati eorum.* Pilatus volens populo satisfacere, dimisit il-

Leuit. 16. 27.

Leuit. 16. 23.

Mat. 26. 5.

Ioh. 13. 21.

li Barabham, & tradidit Iesum flagellis ca-
 sum, ut crucifigeretur. Et crucifixio: *Sufce-*
 perunt autem Iesum, & duxerunt. Et bau-
 lans sibi crucem exiit in eum, qui dicitur Cal-
 uaria, locum, Hebraice autem Golgotha, ubi
 crucifixerunt eum. Et cum eo alios duos, hinc
 hinc mediū autem Iesum Crucifixerunt eum,
 & latrones unum à dextris, & alterū à sini-
 stris. Et exspiratio: *Iesus clamās voce magna*
emisit spiritū. Sic Mattheus idē & Marcus:
Iesus emissa voce magna expirauit. Lucas
 vero: *Et clamās voce magna Iesus ait: Pater*
in manus tuas commendo spiritum meum. Et
haec dicens expirauit. At Ioannes: *Cum ac-*
cepisset Iesus acetum, dixit: Consummatum
est, & inclinatio capite tradidit spiritum.
 17 Ecce pellis, ecce fimus; pellis exterior
 apperentia vilis, abiecta, despecta: fimus,
 mundi existimatio, qua Christus Iudeis fuit
 scandalū, Gentibus autem stultitia. Hinc
 18 Paulus: *Verbum crucis pereuntibus stultitia*
est, iis autem qui salui sunt, id est nobis, Dei
 23 *virtus est.* Et infra: *Pradicamus Christum*
crucifixū, Iudaeis quidem scandalum, genti-
bus autem stultitiam: Ipsi autem Iudaeis
 atq; gentibus Christum Dei virtutem & sa-
 23 *pientiam.* Quare Iudaeis scandalū: audi ir-
 42 *identes. Alios saluos fecit, seipsum nō potest*
 43 *saluū facere: Si Rex Israel est, descendat nūc*
de cruce, & credemus ei: confidit in Deo, li-
beret nunc, si vult eum; dixit enim: Quia Fi-
lius Dei sum. In multis quidem Iesus Chri-
 stus Iudaeis, lapis fuit offensionis, & petra
 scandali, vt ex Euangelio patet: sed contra
 ipsum maxime propter hoc ausi sunt incede-
 dere, quia illum putauerunt impotentem
 ad se tueri, & qui nō deberet à Deo de ma-
 nibus eorum liberari, quod neque Chri-
 stus esset, neque Rex Israel, neque Filius
 Dei. Si enim sic cognouissent, nunquam
 Dominum gloriae crucifixissent. Quamo-
 8 *brem vero Gentibus stultitia; quia sic te-*
 19 *nuerunt, vt vnus illorum sapiens ait: Stul-*
 16 *titia est in morte alterius sperare salutem. Et*
 18 *stultam rem putauerunt, quod Deus vel-*
 18 *let fieri homo, & crucifigi.*
 At nobis quare virtus Dei est, & Dei sa-
 18 *pientia: Quoniam illius fortitudinem no-*
 18 *uimus, qua poterat mortem euadere, si*
 18 *voluisset; & qua moriens potuit mortem*

occidere, & mortalibus omnibus tribuere.
 Ideo in Habacuc dicitur: *Cornua in mani-*
bus eius: ibi abscondita est fortitudo eius. E-
 rat ibi fortitudo eius, quia cornua in ma-
 nibus eius. Pro cornu intelligi fortitudinē,
 frequens dicit Scriptura. Vnde Zacharias:
Et erexit nobis cornu salutis. Per manum
 denique, etiam potentia significatur, pro-
 pterea in Psalmo: *A fortitudine manus tuae*
ego defeci. Ergo cornua in manibus, sum-
 ma est Christi potentia, & fortitudo. Que-
 madmodū vero abscondita? quia cornua
 in manibus eius. Quis videns ambas illius
 manus, ambobus crucis cornib. ferro cō-
 fixas, vel tenuerit dubitasset, aut timuisset,
 & tenuisset in eo fuisse facultatem seipsum
 liberandi, tantum absit alios totumque sal-
 uandi mundum? Sed mysteriū est non con-
 temnendum, quod eisdem verbis spiritus
 Phrophetiae, & fortitudinem eius notet,
 & absconsonem eius. Sicut enim eisdem
 verbis vtrumque designatum est, ita eisdē
 factis est vtrumque perfectum. In ea ipsa
 crucifixione, qua infirmus ostenditur, ere-
 xit cornu salutis nobis. In ea ipsa infirmitate,
 qua crucifixus est, dispersit superbos,
 deposuit potentes de sede; & vt ait Apo-
 2 *stolus, Chirographum decreti, quod contra-*
rium erat nobis (nempe mortis damna-
tio) tulit de medio, affigens illud cruci. Et
expolians principatus, & potestates, traxit
confidenter, palam triumphans illos in semet-
ipso. Palam (inquit) de Potestatibus tene-
 brarum triumphauit, quia exaltatus in
 cruce, illis abstulit Principatum mundi;
 quamuis Gentibus, & ipsis spiritibus tunc
 esset abscondita fortitudo eius. Nos ergo
 faccum istum conscissum, & detractam
 pellem aspicientes, nouerimus ibi esse Dei
 virtutem ad saluandos nos: vt ita sit Chri-
 stus nobis etiam sapientia, qua intelliga-
 mus fortitudinem eius nobis exhiberi, vt
 qui in se fortis est, fortis sit nobis, vincens
 fortem armatum, & expolians eum spo-
 liis, quæ eramus nos.

Cogitate carissimi, cogitate, & cogitate
 in sinum mentis vestrae sacratissimam Do-
 mini Passionem; atque vbi illius dispexe-
 ritis vilitatem & abiectionem, scitote quo-
 nam ibi est fortitudo eius, & ibi abscondita.

CCCC 2 Ibi

Ibi illius fortitudo, facta est fortitudo nostra, & refugium nostrum. Ita enim impletum est Moyfi vaticinium de Christo, qui
Deut. 33. 7. fuit de tribu Iuda. *Audi, Domine, vocem Iuda, & ad populum suum introduc eum, manus eius pugnabunt pro eo, & adiutor illius contra aduersarios eius erit.* Quenam est vox Iudæ, quam Dominus debeat exaudire? illa est, de qua dictum est ei: *Postula à me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam.* Ideo dicit hic: *Et ad populum suum introduc eum.* Cuius autem rei gratia? ut manus eius, in quibus cornua sunt, quæ sunt potentissimæ, pugnent pro populo isto contra aduersarios suos. Pugnavit pro nobis Dominus Iesus, & pugnat etiam nunc contra aduersarios nostros. Igitur pugnemus & nos; pugnemus inquam) eisdem armis, quibus & ipse pugnavit. Quæ

Psal. 2. 8.

vero sunt illa? de quibus audistis: *Vniuersa arma eius auferet, in quibus confidebat; illa sunt: Crux, passio, mors, persecutiones, aduersitates; iis diabolus subactum tenebat mundum, oppressit Christum, habens potestatem super illum. Hæc iam sint arma nostra, quibus utamur, sicut & Dux noster vsus est, patiens, sustinens, æquo ferens animo, amplectens, seruans Crucem. Ita, ita & nos mala sustineamus, Crucem amplectamur, baculum feramus cum Dauid contra Goliath. Petra constantiæ, duritate patientiæ, fortitudine sustinentiæ aduersarium percutiamus in fronte; frangamus audaciam eius; prosternamus superbiam eius; caput illius conteramus, quo primo quasi serpens in animos nostros & animas contendit irrepere; gladius illius intret in præcordia ipsius; præcidat caput illius. Cruce, qua gloriabatur se cunctis præuallere, cruciare, ac delere verum mundi principem, eundem percutiamus, subigamus, proteramus. Aliud petra Dauid, aliud Gigantis gladius; Vtroque tamen vsus est adolescens iste rufus, & pulcher aspectu, te-*

Luc. 11. 22.

lo suo Dauid illum primo percussit, nempe lapide limpidissimo; deinde illius gladio, ipsius præcidit caput. O lapis offensionis! ô petra defensionis Christi Dominus noster! Indue, Christiane, Iesum Christum; ista sunt arma lucis, gladius fulgens, lapis

1. Reg. 17. 40.

40.

limpidissimus, sumptus de torrente. Torrens tribulationum lapidem istum expoliuit, & limpidum reddidit. Nam in passione sua Iesus impleuit omnem iustitiam, legem totam seruauit, & Rex virtutum & gloriæ declaratus est. Accipe tibi petram istam durissimam, fortem in ferenda, & inferenda morte: ferenda in se, & inferenda in aduersarium. Et propterea quoque gladius est acutus, & limatus: limatus ad terrendum, acutus ad conterendum. Adolescens fortis, & pulcher aspectu. De rege quodam, qui populum erat contritus, dixit Dominus ad Ezechielem. *Gladius, gladius excutus est, & limatus. Ut cædat victimas, excutus est, ut splendeat limatus est.* At non magis Christus gladius acutus est, & limatus: dum limatur, acuitur; limatur, ut splendeat; acuitur, ut percutiat; splendore virtutum principem tenebrarum obtruit; qui crucifigens illum, victorem fecit; qui dum affert contra illum gladium crucis, offert illi gladium, quo ipse interficiatur. O crucem! ô passionem! ô lapidem de torrente! ô gladium de femore. Quid torrens nisi fluxus aquarum multarum irruentium in Christum? Sed qui illarum fons? nisi potestas tenebrarum, gigantia ac demoniis potestas illa, cui quæ comparetur non est super terram alia? Ergo mors, & passio, illata ab aduersario, petra est, & gladius, quo ipse contritus est, & depositus de sede altitudinis suæ. Hic, hic est lapis, hic est gladius, quo nos, si victoriam experimus, conuenit dimicare.

1. Reg. 17. 42.

42.

Arma deponite Saulis, qui altior fuit vniuerso populo, ab humero & sursum. Arma ista sunt, quorum est vsus in mundo, quibus armantur, & pugnant filij huius sæculi, quibus & gigas Goliath armatus incedebat. Arcus, hasta, gladius, currus, equi, exercitus, & machinæ, potestas videlicet sæculi. Dauid, Christus, Christianus horum non habet vsus, qui laborat sic, ut bonus miles Christi, humilitate certat, paupertate, simplicitate, tolerantia, in-turiam accipit; fraudem patitur; malo non resistit; percutienti maxillam, eadem præbet & alteram: tollenti tunicam dimittit & pallium: angarianti mille passus addit & alia

49.

lo suo Dauid illum primo percussit, nempe lapide limpidissimo; deinde illius gladio, ipsius præcidit caput. O lapis offensionis! ô petra defensionis Christi Dominus noster! Indue, Christiane, Iesum Christum; ista sunt arma lucis, gladius fulgens, lapis

alia duo: currenti contra se in quadrigis, & armis bellicis, occurrit sedens super pullū afinæ mansuetus, & pauper. Summè potenti, patientiam opponit; Iracundiæ, pacem; furori, mansuetudinem, tyrannidi, subiectionem; oppressioni, silentium; direptioni, largitatē; iniurianti, remissionē; maledicenti, benedictionē; calumnianti, deprecationem; & odio prosequenti, & persequenti, veram dilectionem plenam operibus bonis. At si tu horum armorum usum non babes, iam non es miles Christi, sed mundi, & diaboli. Si dixerit tibi Iosue: *Noster es, an aduersarium?* quid respondebis illi? *Christianus sum.* Sed ostende mihi ex operibus si. *tem tuam;* ex armis militiam tuam; ex moribus vitam tuam. Princeps ille exercitus Domini, quem vidit, interrogauit, & adorauit Iosue, euaginatam tenebat gladium; insinuans promptum atq; paratum adiutorium Domini, si fecerimus vt Iosue, qui fecit, vt sibi fuerat imperatum. Quid verò nobis imperatum

Matth. 5. 38. est? *Audistis, quia dictum est antiquis: oculo pro oculo, dente pro dente. Ego autem dico vobis: Non resistere malo: Hoc Christus.*

Rom. 12. 17. Paulus verò: *Nulli malum pro malo reddentes. Non vosmetipsos defendentes, sed*

14. *date locum ira. Benedicite persequentibus vos, benedicite, & nolite maledicere.* Sed iubet Paulus. Hæc autem ad exemplum

1. Pet. 2. 21. Christi, vt monet Petrus: *Qui cum malediceretur, non maledicebat; cum pateretur, non comminabatur. Tradebat autem iudicanti se iniuste.* O mysterium! Iosue imperatur: *Solue calceamentum tuum de pedibus tuis, locus enim in quo stas, sanctus est.* Quis verò locus hic sanctus? Ager vrbs Iericho. Quare sanctus? Quia in eo futurus Christus Sanctus Sanctorum, & tūm maximè cum dixit discipulis suis: *Ecced ascendimus Ierosolymam, vbi filius hominis tradetur & crucifigetur.* Ita enim habet Euangelista

Luc. 18. 31. post hæc verba: *Cum appropinquaret Iericho; ascendens itaq; Ierosolymam, & predicans suam Passionem, erat in agro vrbs Iericho: Ager ergo est locus, vbi Christus ambulat, vadens pati, & crucifigi. Hoc ergo imperatur nobis, vt nudis pedibus, mundis vestigijs ascendamus cum Christo*

ad Passionem ad patientiam & mansuetudinem. Si sic imperata fecerimus, videbimus principem exercitus Domini, euaginatam tenentem gladium, vt de inimicis nostris vltionem sumat, vt nos defendat ab hostibus, liberet à malo, eruat à periculis, & de ore leonis. Sis tu ours Christi, quia sicut ouis ad occisionem ductus est, & erit ipse sicut pastor, ita & protector tuus, vt nō sit, qui eripiat te de manu eius. Propterea enim & suæ Passioni subiecit resurrectionem. *Et occident eum* (inquit) *& tertia die resurget.* Vt sciamus, quoniam si loci passionum fuerimus, erimus & resurrectionis. Si tolerabimus, & conregnabimus. Heu! officium hoc cur non sequimur? Professionem nostram nō tenemus? Statum nostrum non honoramus? Nostro ipsi Regi ac Duci nō adharemus? Petrum saluaturus Dominus apprehendit dexteram eius, ad ipsum enim accedebat. Accedite ad eum, & liberabimini: appropinquate illi, & saluabimini; imitami illum, & illuminabuntur corda vestra, & sanabuntur corpora vestra, & eritis sub tutela illius, qui saluos facit sperantes in se, & destruit in seipsis confidentes, & omnes à se recedentes perdit. Ergo, Domine, sub vmbra alarum tuarum protegenos, & dona nobis vitam æternam. Amen.

FERIA V. DOMINICÆ DE LAZARO.

CONCIO PRIMA.

Facta est dissensio in turba, vsque, & reuersi sunt vnusquisque in domum suam.

Ioan. 7. 43.

ARGVMENTVM.

Duo specula inueniuntur ad Deum cognoscendum. Creaturarum vnum, Scripturarum alterum. Vtilitas & necessitas Scripturarū. Explanantur

CCCC 3 omni